

Współpraca Polski i państw Beneluksu w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności: szansa na przerwanie stagnacji?

1. Wstęp

Zwrot w podejściu do polityki obronnej w państwach Zachodniej Europy (m.in. rosnące inwestycje w modernizację sił zbrojnych, rozwój obrony cywilnej, rozbudowa narodowych baz przemysłu zbrojeniowego, zaangażowanie we wsparcie Ukrainy) stanowi szansę na budowę nowych partnerstw, a co za tym idzie - generowanie nowych synergii, interoperacyjności oraz wzmocnienie europejskiego filaru NATO. Jak J.J. Anderson podkreślił w swojej analizie dla European Union Institute for Security Studies, mniejsze, regionalne/multilateralne oraz bilateralne formaty współpracy wojskowej (których obecnie funkcjonuje ok. 200) stanowią istotny mechanizm napędowy i motywację do poprawy zdolności operacyjnych oraz planowania, tworząc skomplikowaną, ale przydatną z punktu widzenia podnoszenia gotowości bojowej sieć¹. Pogląd ten został potwierdzony na bazie badań opublikowanych przez tę samą instytucję w lutym 2026 roku, zgodnie z którymi bilateralne i minilateralne "klastry" współpracy stanowią efektywny sposób zwiększenia europejskiego potencjału obronnego oraz zwiększania stopnia zaawansowania inicjatyw wspólnego pozyskiwania broni, budowania interoperacyjności oraz koordynacji operacyjnej². Celem Polski, szczególnie biorąc pod uwagę jej

¹ J.J. Anderson, European defence partnerships. stronger together, European Union Institute for Security Studies, 02.2023, [online:]

https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_3_Defence%20cooperation.pdf.

² L. Scazzieri, The power of the few: How clusters can strengthen European defence, European Union Institute for Security Studies, 02.2026, [online:] <https://www.iss.europa.eu/publications/briefs/power-few-how-clusters-can-strengthen-european-defence>.

doświadczenie w zakresie dynamicznej rozbudowy armii, obrony wschodniej flanki Unii Europejskiej (UE) i NATO, a także coraz wyraźniejszych ambicji w obszarze pozyskiwania nowych technologii na rzecz produkcji uzbrojenia, powinno być zwiększenie zaangażowania w tego rodzaju formy kooperacji, wychodząc poza swoje najbliższe sąsiedztwo i otwierając się na relacje z państwami, w których istotna zmiana w podejściu do polityki bezpieczeństwa i obrony dopiero następuje, a które – mimo braków w sile konwencjonalnej – mogą posiadać istotne umiejętności, nieobecne. bądź mniej widoczne dotychczas w naszej części kontynentu (np. doświadczenie w wojskowych badaniach naukowych, innowacjach technologicznych na rzecz wojska). Tego rodzaju możliwości oferuje pogłębienie stosunków z państwami Beneluksu (Belgia, Niderlandy³, Luksemburg), które – przy uwzględnieniu lokalnych specyfiki kultur strategicznych, specjalizacji oraz podejścia do reformowania własnych sił zbrojnych – może stać się nowym, ważnym kierunkiem oddziaływania.

Współpraca Polski oraz krajów Beneluksu tradycyjnie koncentrowała się na wymiarach politycznym i gospodarczym, ze szczególnym uwzględnieniem wymiany handlowej, rozwoju kontaktów biznesowych, koordynacji na poziomie Unii Europejskiej oraz wspólnych deklaracji w ramach formatów minilateralnych (Unia Beneluksu i Grupa Wyszehradzka). Ze względu na znaczące redukcje w zakresie liczebności sił zbrojnych, a także wieloletnie (po zakończeniu zimnej wojny) obniżone wydatki na zbrojenia, kraje Beneluksu były tradycyjnie postrzegane jako tzw. free riders (“pasażerowie na gapę”) w obrębie Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO), skupione w szczególności na rozwijaniu wspólnych projektów w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony z najbliższymi sąsiadami (Niemcy i Francja), misjach antyterrorystycznych oraz ekspedycyjnych, a także inwestycjach w niszowe innowacje na potrzeby sił zbrojnych. Kooperacja na linii Polska-Beneluks pozostawała więc niewielka, ograniczając się do wybranych wielostronnych inicjatyw z udziałem innych sojuszników z UE i NATO. Realia pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 roku, rosnące w skali europejskiej wydatki na obronność, a także zaangażowanie Beneluksu we wzmacnianie unijnych zdolności (szczególnie w kontekście

³ W publikacji zrezygnowano z korzystania z określenia “Holandia”, “Holendrzy”, “holenderski”, na rzecz bardziej poprawnej (co podkreśla m.in. prof. Ryszard Żelichowski, jeden z kluczowych polskich ekspertów w zakresie polityki krajów niderlandzkojęzycznych) terminologii – “Niderlandy”, “Niderlandczycy”, “niderlandzki”. Więcej informacji – zob.: R. Żelichowski, Państwa Beneluksu w polityce zagranicznej Polski, “Myśl Ekonomiczna i Polityczna”, t. 2, nr 65, s. 244.

rozbudowy bazy przemysłu zbrojeniowego i badań naukowych, a także ponadgranicznych projektów militarnych), sprawiły, że państwa te w najbliższych latach stanowią mogą dla Polski wartościowy kierunek dla rozwoju nowych form współpracy i inwestycji, jak i również punkt odniesienia oraz szansę do wzajemnego czerpania z dobrych praktyk i doświadczenia.

Na wstępie istotne jest podkreślenie, iż zarówno zagadnienie współpracy na linii Polska-Benelux, jak i transformacji w obrębie polityk bezpieczeństwa i obrony Belgii, Niderlandów i Luksemburga, jest w naszym kraju praktycznie nieobecne na forum eksperckim i akademickim. Stąd też, aby w pełni oddać kontekst polityczno-strategiczny oddziałujący na wzajemne relacje, zdecydowano się na bardziej szczegółowe przedstawienie tła w postaci założeń strategicznych państw Beneluxu, ich działań na rzecz modernizacji armii na przestrzeni ostatnich lat, a także stanu partnerstw bilateralnych i minilateralnych.

2. "Współpraca w tle" - charakterystyka stosunków Polski i państw Beneluxu

Historycznie współpraca Polski z Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem po 1989 roku koncentrowała się w szczególności na aspektach związanych z integracją europejską, a także obecnością w NATO, wpadając w obszar działań wielostronnych, choć pewne inicjatywy dwustronne także były podejmowane. Polska oraz reprezentanci Beneluxu podpisali w latach 90. szereg umów, dotyczących poza kwestiami wysokiej polityki oraz wymiany gospodarczej również związki kulturalne, sytuacji Polonii (dość licznej, zwłaszcza na terytorium Belgii i Niderlandów), a także inicjatyw o charakterze lokalnym⁴. Sukcesywnie rozwijane są również relacje handlowe i biznesowe, które w istocie stanowią najważniejszą oś współpracy między krajami. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z marca 2024 roku, Niderlandy znajdują się w gronie głównych partnerów handlowych Polski, a do państwa tego kierowane jest ok. 4.6% eksportu (5. miejsce), do Holandii należy również ok. 3.8% udziałów w imporcie (również 5. miejsce). Patrząc od strony holenderskiej, Polska podobnie znajdowała się w gronie czołowych odbiorców holenderskiego eksportu (9. miejsce) oraz miejscem, skąd Holendrzy importowali produkty

⁴ J. Leska-Ślęzak, Stosunki między Polską a państwami Beneluxu - wybrane zagadnienia, "Społeczeństwo i Polityka" 2025, t. 3, nr 84, s. 48-51.

(10. miejsce) i usługi⁵. Zgodnie z danymi Narodowego Banku Polskiego, w 2024 roku Niemcy zajmowały także miejsce głównego inwestora (realizacja bezpośrednich inwestycji zagranicznych), zasilając polską gospodarkę kwotą o łącznej wartości 12.2 mld PLN⁶. W przypadku Belgii i Luksemburga dane prezentują się również dość pozytywnie po obu stronach. Według Belgijskiej Agencji Handlu Zagranicznego, w 2025 roku Polska znajdowała się w pierwszej dziesiątce odbiorców towarów z Belgii (8. miejsce), a pod względem importu uplasowała się na 13. miejscu⁷. W przypadku relacji polsko-luksemburskich, nasz kraj zajmuje 8. miejsce pod kątem wymiany handlowej; Luksemburg jest również w grupie czołowych inwestorów w Polsce⁸. Pozycja państw Beneluksu (w szczególności Belgii i Niemiec) jako jednych z najważniejszych hubów logistycznych w Europie, a także otwartość ich gospodarek i nastawienie na rozwój innowacji, służą jako dodatkowe zachęty dla współpracy bilateralnej.

Na poziomie minilateralnym Grupa Wyszehradzka oraz Unia Beneluksu rozwinęły mechanizm wzajemnych spotkań i konsultacji⁹, który to jednak – poza wydawanymi co jakiś czas deklaracjami – nie wiązał się w żaden sposób z budowaniem ściślejszych form kooperacji. W ogólnym ujęciu – czy to w kontekście działalności Unii Beneluksu, czy też przy poszczególnych projektach w ramach stosunków dwustronnych, aspekty bezpieczeństwa i obronności – pozostawały raczej na dalszym planie, bądź też były całkowicie nieobecne.

Brak ściślejszych form kooperacji o charakterze militarnym (bądź też pochodnym) na linii Polska-Beneluks (jako całość lub między poszczególnymi państwami) wytłumaczyć można opierając się na co najmniej kilku najważniejszych argumentach. Zaczynając od być może dość prozaicznego, jednak mimo wszystko przekonującego czynnika położenia geograficznego podkreślić należy, że już sam, fakt zupełnie odmiennych realiów geostrategicznych (Polska położona w newralgicznym punkcie "granicznym" NATO i

⁵ Dutch Trade in Facts and Figures, Centraal Bureau voor de Statistiek, 2025, [online:]

<https://longreads.cbs.nl/dutch-trade-in-facts-and-figures-2025/>.

⁶ Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2024 roku, Narodowy Bank Polski, 2026, [online:] https://nbp.pl/wp-content/uploads/2026/01/INWESTYCJE_ZAGRANICZNE_BEZPOSREDNIE_W_POLSCE_2024.pdf.

⁷ Ibidem.

⁸ Bilateral relations, Embassy of Luxembourg in Warsaw, 16.03.2026, [online:]

<https://varsovie.mae.lu/en/ambassades/bilateral-relations.html>.

⁹ R. Żelichowski, op. cit., s. 258.

ponosząca odpowiedzialność za zabezpieczenie wschodniej flanki Sojuszu, a kraje Beneluksu usytuowane w spokojniejszym - w okresie po 1945 roku - regionie Europy Zachodniej) nie sprzyjał wykształceniu się podobnych kultur strategicznych oraz wspólnej percepcji zagrożeń. Podobnie konteksty historyczne i doświadczenia wskazanych państw sprawiły, że ich postrzeganie otaczającej rzeczywistości politycznej, w tym dobór sojuszy, schematów działania, czy strategii zbrojeń, były w znaczącym stopniu odmienne od doświadczeń polskich. Kraje Beneluksu (choć mimo wszystko nieco odmienne w swoich wizjach i rozłożeniu akcentów współpracy), za kluczowych sojuszników uznają sąsiadujące "potęgi europejskie" - Niemcy oraz Francję - jak i siebie nawzajem. NATO oraz UE (szczególnie dla Belgów i Luksemburczyków) pozostają istotnymi punktami odniesienia i podstawowym forum kooperacji, szczególnie ze względu na braki we własnych zdolnościach wojskowych (luki sprzętowe, niższy potencjał demograficzny, bardziej wybiórcze podejście do budowania kompetencji militarnych). W porównaniu do Polski, Belgia, Niderlandy i Luksemburg zdają się przykładać również znacznie większą wagę do prawnego oraz opartego na rozwoju wymiaru bezpieczeństwa międzynarodowego. Wszystkie trzy państwa Beneluksu nawiązują w swoich strategiach polityki zagranicznej do koncepcji zintegrowanego podejścia 3D (Diplomacy, Development, Defence - dyplomacja, rozwój, obronność)¹⁰, które oferuje wielowymiarowe i zorientowane globalnie podejście, integrując instrumenty siły twardej i miękkiej oraz skupiając się w szczególności na wspieraniu budowy partnerstw, zrównoważonego rozwoju, a także zapobiegania konfliktom zbrojnym oraz kryzysom humanitarnym. Po zakończeniu Zimnej Wojny Belgia, Niderlandy i Luksemburg przeprowadziły szeroko zakrojoną restrukturyzację własnych sił zbrojnych, drastycznie obniżając wydatki wojskowe i rezygnując z większych, wszechstronnych armii, na rzecz mniejszych,

¹⁰ Nawiązania do idei zintegrowanego podejścia 3D znaleźć można w wielu dokumentach rządowych i strategicznych, wypowiedzi czołowych decydentów, czy broszurach informacyjnych i artykułach na stronie ministerstw państw Beneluksu. Więcej informacji - zob.: A Secure Netherlands in a Secure World, Government of the Netherlands, The Hague 2013 [online:] <https://www.government.nl/binaries/government/documenten/policy-notes/2013/06/21/international-security-strategy/ivs-engels.pdf>; Comprehensive Approach - Strategy Note, Federal Public Service International Affairs, International Trade and Development Cooperation, Brussels 2017 [online:] https://www.diplomatie.be/oda/comprehensive_approach_en.pdf; J. Asselborn, Foreign Policy Address presented to the Luxembourg Parliament on 11 November 2020, Ministry of Foreign and European Affairs, Luxembourg 2020, [online:] <https://abudhabi.mae.lu/dam-assets/news/2020/20201111-Foreign-Policy-Address-by-Jean-Asselborn.pdf>.

opartych zwłaszcza o wyspecjalizowane jednostki ekspedycyjne oraz niszowe zdolności (niezbędne w ramach współpracy wielostronnej i uzupełniające umiejętności sojuszników). Zważywszy na doświadczenia ataków terrorystycznych w Europie Zachodniej, to właśnie przygotowanie do działań asymetrycznych urosło do rangi absolutnie koniecznego. Istotnym wyznacznikiem zaangażowania wojskowego oraz percepcji bezpieczeństwa krajów Beneluxu stały się ponadto ambicje ONZ - w kontekście misji pokojowych i stabilizacyjnych, jak i zaleceń związanych z celami rozwojowymi, polityką klimatyczną, pomocą na terenach (po)konfliktowych, czy budową opartego na poszanowaniu zasad prawa i demokracji porządku międzynarodowego. W tym schemacie dążenia Polski miały raczej charakter lokalny (tzn. ściśle zorientowany na naszym najbliższym - zwłaszcza wschodnim - sąsiedztwie), a znaczenie bezpieczeństwa było o wiele węższe i bardziej tradycyjne (bezpieczeństwo jako brak zagrożeń militarnych oraz pozawojskowych prób ingerencji i destabilizacji porządku wewnętrznego). Z racji na doświadczenia historyczne oraz wieloletni brak niezależności, polscy decydenci zdecydowali się oprzeć przetrwanie kraju na współpracy w ramach NATO, zwłaszcza pod kątem bliskich relacji z najważniejszym graczem Sojuszu - USA. Podobnie kierunek rozwoju polityk bezpieczeństwa przez znaczną część XXI wieku - skupienie się na modernizacji armii w Polsce a holistyczne podejście do bezpieczeństwa, choć wybiórcza wizja kierunku rozwoju sił zbrojnych (bazowanie na specjalizacji niszowej w ramach form ponadgranicznej współpracy) - sprawił, że ani Polska nie wydawała się szczególnie atrakcyjnym kierunkiem polityki dla krajów Beneluxu (niższy potencjał niż Niemcy i Francja, inne rozumienie kluczowych założeń strategicznych i obszary koncentracji) ani kraje Beneluxu nie były tak istotne dla Polski (niewielkie armie, brak korzystnej z punktu widzenia Warszawy bazy przemysłowej). Współpraca, która miała miejsce, nie odbywała się więc w ramach odgórnie zaplanowanych, dwustronnych (lub minilateralnych) projektów, ale miała raczej charakter przygodny, wewnątrz szerszych formatów (zwłaszcza NATO i UE).

Podsumowując więc należy stwierdzić, że dotychczasowe warunki w znacznym stopniu zniechęcały obie strony do podjęcia pogłębionej współpracy, idąc w parze z zasadniczym spojrzeniem Polski oraz państw Beneluxu na wzajemne partnerstwo. Te uznać można za ważne (w kontekście przyjacielskich relacji państw członkowskich UE oraz NATO, czy też ogółem reprezentujących europejską kulturę polityczną), jednak absolutnie nie

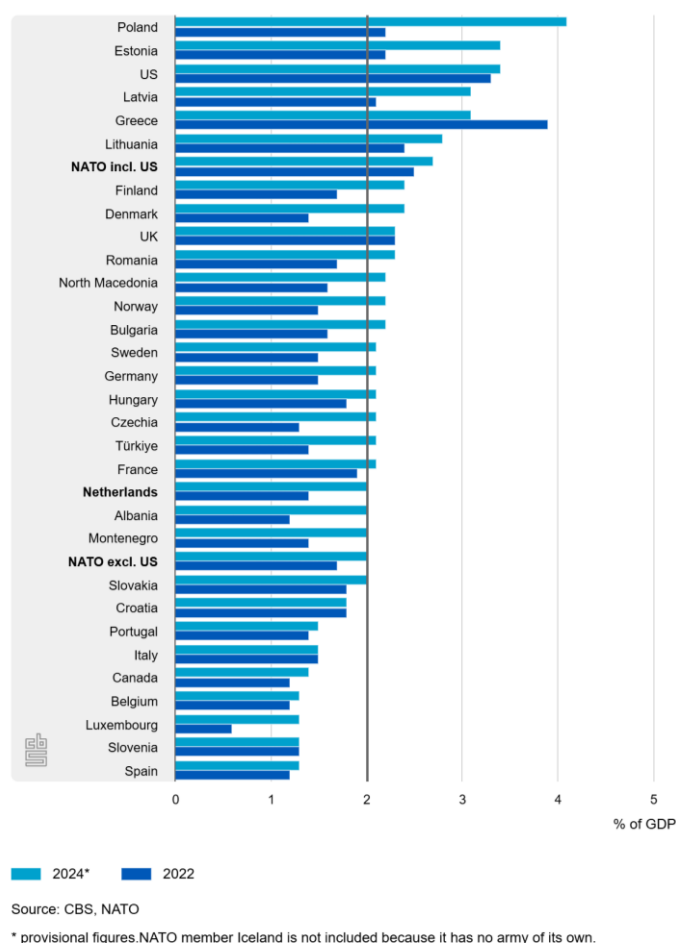
strategiczne dla którejkolwiek ze stron. Ani pod kątem politycznym, ani gospodarczym, czy też wspólnych doświadczeń historycznych (poza kilkoma epizodami dzieje Polski a Belgii, Niderlandów i Luksemburga toczyły się raczej odmiennie i oddzielnie), analizowane kraje nie były sobie na tyle bliskie, by mogło wykształcić się między nimi ścisłe i wyjątkowo ważne partnerstwo. Stąd też, zwłaszcza biorąc pod uwagę kontekst współczesnej polityki wielostronnej, stosunkom między Polską a państwami Beneluxu zdecydowanie najbliższe do "współpracy w tle" - momentami ważnej, przyjaznej, opartej na podobnych wartościach, ale (pomimo dyplomatycznej kurtuazji) nie decydującej dla którejkolwiek ze stron.

3. Już nie tylko "pasażerowie na gapę"? Ewolucja polityki bezpieczeństwa państw Beneluxu

Jak zostało już podkreślone, po zakończeniu zimnej wojny państwa Beneluxu przeprowadziły znaczące reformy swoich sił wojskowych, obniżając wydatki na cele militarne, przekształcając armię z nakierowanej przede wszystkim na bezpośrednią obronę państwa w siły o charakterze ekspedycyjnym i interwencyjnym, a także rezygnując z dużej części sprzętu ciężkiego. Realne zmiany w obranej trajektorii przyniosły dopiero ostatnie lata, w szczególności pełnoskalowa inwazja Rosji na Ukrainę, a także rosnąca niepewność związana z zaangażowaniem Stanów Zjednoczonych w obronę europejskich sojuszników (zwłaszcza w kontekście drugiej kadencji prezydenta Donalda Trumpa). Państwa Beneluxu skupiły się nade wszystko na podniesieniu wydatków na obronność - przez lata niespełniających dawniej zalecanych przez NATO 2% PKB¹¹ - usiłując dogonić partnerów z innych części kontynentu oraz wypełnić luki w zdolnościach własnych sił zbrojnych (rezygnacja z niszowych specjalizacji w kierunku holistycznego spojrzenia na możliwości defensywne). Modyfikacje poczyniono również w zakresie założeń

¹¹ Przez wiele lat próg 2% PKB pozostawał rekomendowanym przez Sojusz Północnoatlantycki poziomem wydatków na obronność. Sytuacja ta uległa zmianie na mocy decyzji podjętej na szczycie NATO w Hadze w 2025 roku, kiedy to państwa członkowskie wyznaczyły nowy próg - 5% PKB. W tych ramach 3.5% dotyczy celów ściśle wojskowych, a ok. 1.5% powinno być przekazywane na działania pozamilitarne, związane m.in. z ochroną infrastruktury krytycznej, sieci połączeń, zapewnienia gotowości społeczeństwa oraz wzmocnienie bazy przemysłu zbrojeniowego. Więcej informacji - zob.: Defence expenditures and NATO's 5% commitment NATO, 10.04.2026 [online:] <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/defence-expenditures-and-natos-5-commitment>.

strategicznych, odzwierciedlonych w nowych dokumentach potwierdzających rosnącą świadomość radykalnych zmian w przestrzeni międzynarodowej oraz konieczności przejęcia przez państwa europejskie większej odpowiedzialności za swoje bezpieczeństwo. Niemniej, choć kraje Beneluxu usiłują pozbyć się wieloletniej etykiety "pasażerów na gapę" (co powoli faktycznie się udaje), wątpliwości względem przyszłych kierunków rozwoju są wciąż widoczne, a debata polityczna nadal częściowo zahacza o zasadność wzmożonych zbrojeń i wysokich wydatków. W kolejnych podpunktach zaprezentowane zostały najważniejsze informacje dotyczące ewolucji polityk bezpieczeństwa i obrony Belgii, Niderlandów i Luksemburga, biorąc pod uwagę: założenia strategiczne, dylematy natury polityczno-społecznej, aktualny stan sił zbrojnych, udział w inicjatywach i projektach o charakterze międzynarodowym oraz plany modernizacyjne/rozwojowe.

Wydatki na obronność państw członkowskich NATO - porównanie poziomu z 2022 roku i 2024 roku (jako % PKB).

Źródło: Statistics Netherlands

3.1. Belgia

Belgijską politykę bezpieczeństwa i obrony przez znaczną część XXI wieku można określić mianem paradoksalnej oraz - szczególnie patrząc na poziom ambicji w perspektywie ogólnoeuropejskiej - dość niekonsekwentnej. Już od czasów powojennych Belgów zaliczano do najgorętszych zwolenników rozszerzenia europejskiej autonomii w obszarze militarnym, co miało w konsekwencji przyczynić się z jednej strony do umocnienia "europejskiego filaru" NATO, a z drugiej doprowadzić do lepszego zarządzania wydatkami wojskowymi oraz równoważenia potencjału USA i możliwości ich hegemonicznego wpływania na działania sojuszników¹². Postawa Belgii miała swoje bezpośrednie konsekwencje w kontekście napięć w ramach stosunków transatlantyckich, w szczególności po tym, gdy w 2003 roku (odpowiadając na interwencję USA w Iraku), władze w Brukseli zadecydowały o zwołaniu szczytu na temat przyszłości polityki bezpieczeństwa UE, proponując utworzenie odrębnej od NATO komórki operacyjnej dla Unii¹³. Chociaż pomysł ostatecznie upadł, w kolejnych latach rząd w Brukseli z dość sporym zaangażowaniem starał się działać na rzecz rozwijania unijnych zdolności obronnych, nawołując do jak najszybszego wcielenia w życie zapisów o stałej współpracy strukturalnej (Permanent Structured Cooperation; PESCO) z Traktatu Lizbońskiego¹⁴, jak i również prezentując rozwój Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony (WPBiO) jako jeden z czołowych postulatów swojej prezydencji w 2010 roku (działalność grup bojowych, rozszerzenie mandatu Europejskiej Agencji Obrony, czy utworzenie tzw. Formatu z Gandawy na rzecz poprawy unijnej interoperacyjności¹⁵). Lata 2010-2022 cechowało dwutorowe podejście do polityki obronnej, wykazującej z jednej strony coraz

¹² R. Coolsaet, *Atlantic Loyalty, Europeans Autonomy: Belgium and the Atlantic Alliance 1949-2009*, "Egmont Paper" 2009, no. 28, pp. 47-48.

¹³ T. Haesbrouck, J.K. Joly, *Belgian Foreign Policy - in Foro Interno, Inferno?* [w:] J.K. Joly, T. Haesbrouck (red.), *Foreign Policy Change in Europe since 1991*, London 2021, p. 13, [online:] https://www.researchgate.net/publication/351117618_Belgian_Foreign_Policy_In_Foro_Interno_Inferno.

¹⁴ F. Santopinto, *PeSCo. The Belgian Perspective*, Armament Industry European Research Group, 11.2018, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2018/11/ARES_2018_11_33_PeSCo_Belgium_PolicyPaper.pdf.

¹⁵ W ramach formatu z Gandawy proponowało się wykorzystanie mechanizmu pooling & sharing w ramach UEJ. Andries, *The 2010 Belgian EU Presidency and CSDP*, Egmont Institute Security Policy Brief, 04.2011, [online:] <https://egmontinstitute.be/app/uploads/2013/09/SPB21-J.Andries-Belgian-EU-Presidency-CSDP.pdf?type=pdf>

silniejsze ambicje (motywowane zresztą koniecznością ryzyk dla bezpieczeństwa wewnętrznego) zaangażowania w zwalczanie terroryzmu¹⁶, z drugiej jednak niedostatek zdolności materialnych względem coraz to bardziej poszerzającego się katalogu przewidywanych kompetencji belgijskich sił zbrojnych. Istotne zmiany, w szczególności w zakresie podniesienia wydatków na zbrojenia, miała przynieść opublikowana w 2016 roku "Strategiczna Wizja Obrony", zakładająca inwestycje w wysokości ok. 300 mln EUR w nowe wyposażenie na lata 2016-2019, a w perspektywie do 2030 roku - w sumie 9.2 mld EUR. Kluczowe dla państwa miało stać się postawienie na rozwój wojskowego sektora R&D, efektywniejsza polityka zatrudnienia (osiągnięcie liczby 25 tys. pełnoetatowych pracowników w sektorze obrony), modernizacja wybranych systemów uzbrojenia (zwłaszcza w ramach sił lądowych i powietrznych, jak i również częściowo marynarki) oraz oparcie się na synergii w ramach współpracy międzynarodowej, szczególnie na bazie inicjatyw realizowanych wspólnie z sąsiadami. Zgodnie z planem, do 2030 roku, Belgia miała poprawić swoje zdolności rozpoznania (zwłaszcza w zakresie wykorzystania powietrznych systemów bezzałogowych oraz obrazowania satelitarne), mobilności operacyjnej oraz wzmocnić siły powietrzne i zapewnić im szerokie możliwości zaangażowania (patrowanie, rekonesans, obrona)¹⁷. Dla realizacji przedstawionych powyżej założeń armia belgijska zaangażowała się w szereg projektów, które miały przywrócić jej zdolność działania, a także poprawić reputację Belgii wśród sojuszników. W grudniu 2017 roku państwo przystąpiło do PESCO (ze względu na ograniczenia sprzętowe, najważniejszą kontrybucją Brukseli był program zwalczania min morskich). W 2018 roku zawarto z Francją strategiczne porozumienie (prawdopodobnie jedno z najważniejszych na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat) o wartości 1.5 mld EUR w sprawie partnerstwa na rzecz interoperacyjności jednostek zmotoryzowanych (Capacité Motorisée, CaMo), na mocy którego belgijskie wojska lądowe miały podlegać całkowitemu przebrojeniu poprzez zakup 382 wielozadaniowych pojazdów opancerzonych Griffon, jak i również 60 rozpoznawczo-bojowych pojazdów Jaguar.

¹⁶ W 2014 roku Belgowie zaangażowali się w działalność koalicji przeciwko Państwu Islamskiemu; w związku z rosnącym zagrożeniem terrorystycznym w Europie (seria zamachów, w tym tragedia w Brukseli w marcu 2016 roku) belgijskie wojsko zostało również rozmieszczone w najważniejszych miastach, służąc za wsparcie dla sił policyjnych. Więcej informacji - zob.: A. Mattelaer, *Defence policy in Belgium* [w:] M. Reuchamps et al. (red.), *The Oxford Handbook of Belgian Politics*, Oxford 2026 p. 636.

¹⁷ *The Strategic Vision for Defence*, Belgian Defence, Brussels 2016.

Ministrowie obrony Belgii i Francji - Theo Francken i Sébastien Lecornu - pozują na tle wołów opancerzonych Grifon i Jaguar. Zgodnie z porozumieniem zawartym w lipcu 2025 roku, państwa mają zacieśnić współpracę przemysłów zbrojeniowych w związku z produkcją wyposażenia dostarczanego Belgii na mocy programu CaMo.

Źródło: Belga News Agency

Współpraca miała wykraczać daleko ponad zwykłą akwizycję wyposażenia, ale dotknęła również założeń doktrynalnych, organizacji jednostek, jak i sposobu przeprowadzania szkoleń dla żołnierzy, które wszystkie zostały dopasowane do podejścia francuskiego¹⁸. W tym samym roku Belgia podpisała również kontrakt na zakup 34 samolotów F-35 (liczba ta została w kolejnych latach zwiększona do 45). Mimo tych istotnych kroków na przód, wielu zapowiadanych reform nie udało się przeprowadzić (zwłaszcza w zakresie rozwiązań strukturalnych, w tym rozwiązania problemów zatrudnienia w wojsku), a kolejna próba - w postaci wydanego w maju 2022 roku Planu STAR (Security & Service - Technology - Ambition - Resilience)¹⁹ - w zasadzie już od początku uznana została za

¹⁸ CaMo: The ultimate form of interoperability?, Egmont Institute, 11.02.2020, [online:] <https://egmontinstitute.be/events/camo-the-ultimate-form-of-interoperability/>.

¹⁹ Chociaż Plan STAR był zdecydowanie spóźniony względem sytuacji w Europie nie oznacza to, iż nie przedstawiał szeregu istotnych ambicji, które miały pomóc przywrócić wiarygodność i pełną operacyjność belgijskiej armii. Przede wszystkim nowa strategia zakłada znaczące (jak na moment powstawania) zwiększenie wydatków na obronność, które miały wzrosnąć do 1.54% PKB do 2030 roku. Strategia i działania na rzecz jej wdrożenia doprowadziły m.in. do ustanowienia federalnego Dowództwa Cybernetycznego (a także nowego komponentu sił zbrojnych - sił obrony cyberprzestrzeni), czy zwiększenia

niewystarczającą w realiach pełnoskalowej wojny w Ukrainie. Poważna jakościowa zmiana w belgijskiej polityce obronnej zdaje się następować dopiero od 2025 roku oraz zaprzysiężenia rządu koalicji "Arizona"²⁰. Zgodnie z zapowiedziami zawartymi w umowie koalicyjnej, nowy gabinet zobowiązał się do znaczącego zwiększenia finansowania na rzecz bezpieczeństwa oraz wsparcia dla bazy przemysłowej. Pierwotnie zapowiadane osiągnięcie 2% PKB wydatków na obronność do 2029 roku przyspieszono do końca 2025 roku (cel ten udało się ostatecznie osiągnąć)²¹. Belgijski rząd podjął również natychmiastowe inwestycje w ramach programu CaMo²², zakupu helikopterów poszukiwawczo-ratowniczych, a także bezzałogowego systemu MQ9B-SkyGuardian (razem z uzbrojeniem), jak i rozpoczął akcję rekrutacyjną do wojska²³. Głównym wyznacznikiem polityki dozbrajania i reorganizacji działania sił zbrojnych stała się zaktualizowana strategia "Strategiczna Wizja Obrony 2025", traktująca w sposób priorytetowy synchroniczny rozwój zdolności wojskowych (zarówno pod kątem nabywania nowego sprzętu, ale również lepszego przygotowania personelu i zaplecza, jak

zaangażowania państwa we wsparcie przemysłu zbrojeniowego. Więcej informacji - zob.: STAR-plan, Ministerie van Defensie, Brussel 2022, [online:] <https://helispot.be/hs/foto24/20240630-STAR-Plan-a.pdf>.

²⁰ Rząd federalny uformował się na początku lutego 2025 roku, jako następstwo wyborów parlamentarnych w czerwcu 2024 roku. W jego skład wchodzi partie: Nowy Sojusz Flamandzki (N-VA), "Naprzód" (Vooruit), Flamandzcy Chryścijanie i Demokraci (CD&V), Ruch Reformatorski (MR) oraz Zaangażowani (Les Engagés). Na czele rządu stanął Bart De Wever - dawniej przywódca regionalistycznej N-VA.

²¹ The Secretary General's Annual Report, NATO, 2025, [online:] <https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/publications-and-reports/annual-reports/sgar25-en.pdf>.

²² Zgodnie z nowymi ustaleniami, w grudniu 2025 roku Belgowie złożyli zamówienie na 92 dodatkowe pojazdy Griffon, a także 123 pojazdy opancerzone Serval. Więcej informacji - zob.: The CaMo program reaches a new milestone with the order of 269 additional vehicles, European Defence Review, 02.02.2026, [online:] <https://www.edrmagazine.eu/the-camo-program-reaches-a-new-milestone-with-the-order-of-269-additional-vehicles>.

²³ M-M. Courtial, Les principaux axes de la note de politique générale du ministre Theo Francken, À l'Avant-Garde - Site d'actualités sur la Défense belge, 05.05.2025, [online:] <https://defencebelgium.com/2025/05/05/les-principaux-axes-de-la-note-de-politique-generale-du-ministre-theo-francken/>.

również utrzymania elastyczności i odporności), jak i podniesienie poziomu gotowości operacyjnej²⁴. W przypadku drugiego filaru za niezbędne uznano realizację opóźnionych inwestycji zapowiadanych jeszcze w Planie "STAR", doprowadzenie do pełnej sprawności brygady zmotoryzowanej, poprawę zarządzania logistyką, a także budowę wielowarstwowego systemu obrony ziemia-powietrze, włączając w to zwłaszcza systemy antydronowe oraz zabezpieczenie infrastruktury krytycznej²⁵. Zwłaszcza ostatnie z proponowanych rozwiązań stało się na przestrzeni ostatnich miesięcy szczególnie palące, po tym jak incydenty z wtargnięciami bezzałogowców sparaliżowały działalność lotnisk w Brukseli i Liège, a także wykazały zupełny brak gotowości do obrony newralgicznych obiektów wojskowych (włączając w to bazę lotniczą Kleine Brogel, gdzie stacjonuje amerykańska broń jądrowa i samoloty F-16)²⁶. Sektor obrony powietrznej stanowi zresztą jeden z najgorzej wyposażonych segmentów belgijskich sił zbrojnych, który po wycofaniu systemu przeciwlotniczych pocisków rakietowych bardzo krótkiego zasięgu Mistral działa w oparciu jedynie o karabin maszynowy kalibru 12.7 mm. Nowe inwestycje mają być uzupełnieniem dla podpisanego w 2024 roku wznowionego kontraktu na system Mistral, a także porozumienia o wspólnej ochronie przestrzeni powietrznej Beneluksu przez siły powietrzne Belgii i Holandii²⁷. Jednym z najważniejszych elementów tworzenia wzmocnionej osłony powietrznej należy wskazać na inwestycje w obronę strategicznego dla gospodarki Belgii (i całej Europy) węzła logistycznego w postaci

²⁴ Strategische Visie Defensie 2025, Ministerie van Defensie, Brussel 2025, [online:] <https://www.mil.be/media/ulunodln/strategische-visie-2025-integraal.pdf>.

²⁵ Ibidem.

²⁶ M. Haas, P. Balcaen, T. Haesbrouck, Belgium's public confrontation with hybrid threats: lessons from drone incursions, Egmont Institute, 13.11.2025, [online:] <https://egmontinstitute.be/belgiums-public-confrontation-with-hybrid-threats-lessons-from-drone-incursions/>.

²⁷ P. Brassart, Volet Défense de l'Arizona: le cas de la défense aérienne, À l'Avant-Garde - Site d'actualités sur la Défense belge, 19.02.2025, [online:] <https://defencebelgium.com/2025/02/19/volet-defense-de-l-arizona-le-cas-de-la-defense-aerienne/>.

portu w Antwerpii, który w 2027 roku ma otrzymać własne baterie NASAMS²⁸. Ten sam system ma również być zakupiony wspólnie z Niderlandami oraz Luksemburgiem²⁹. Patrząc całościowo, zgodnie z nową strategią Belgia planuje przeznaczyć ok. 34 mld EUR na inwestycje we wszystkich domenach działalności sił zbrojnych (w tym najwięcej na rzecz modernizacji sił lądowych - niecałe 14 mld EUR) w latach 2026-2034³⁰.

3.2. Niderlandy

Spośród państw Beneluksu Niderlandy tradycyjnie prezentowały zdecydowanie najdalej idące wysiłki i ambicje z zakresu polityki bezpieczeństwa i obrony³¹. Państwo posiada wysokiej jakości siły zbrojne o charakterze ekspedycyjnym i zdolnościach interoperacyjnych, skoncentrowane na budowaniu specjalizacji w konkretnych obszarach. Podobnie jak w Belgii - poważna rekonstrukcja armii oraz przerzucenie koncentracji na zadania ekspedycyjne i misje pokojowe oraz stabilizacyjne następuje w latach 90. XX wieku³², jednak w ostatnich latach widoczny jest powrót do koncepcji bezpieczeństwa rozumianego przede wszystkim jako obrona terytorialna i odstraszanie. "Przebudzenie" związane z dostrzeżeniem konieczności modernizacji sił zbrojnych, jak i zwiększenia wysiłków na rzecz bezpieczeństwa, dostrzeżono w 2014 roku, na kanwie tragedii związanej ze zestrzeleniem przez Rosjan samolotu pasażerskiego MH-17 oraz śmierci

²⁸ Chociaż jest to istotny krok naprzód jeśli idzie o zabezpieczenie kluczowego punktu na mapie państwa, sam system NASAMS nie zapewnia pełnej ochrony, w tym w szczególności w przypadku przechwytywania pocisków balistycznych, czy części dronów. Jak wskazuje premier Bart De Wever, Antwerpia ma zostać także wyposażona w obronę przeciwdronową, jednak szczegóły wciąż nie są w pełni znane. Więcej informacji - zob.: Antwerp port to receive air defence system by 2027, Belga News Agency, 26.02.2026, [online:] <https://www.belganewsagency.eu/antwerp-port-to-receive-air-defence-system-by-2027>.

²⁹ Belgium and the Netherlands to jointly acquire new air defence systems, Belga News Agency, 15.10.2025, [online:] <https://www.belganewsagency.eu/belgium-and-the-netherlands-to-jointly-acquire-new-air-defence-systems>.

³⁰ Wskazana kwota dotyczy poziomu środków, do których na chwilę obecną zobowiązuje się belgijski rząd i które mają zostać zarezerwowane w ustawach budżetowych na kolejne lata - ostateczna kwota może jednak ulec zmianie. Więcej informacji - zob.: Strategische Visie Defensie 2025..., op. cit.

³¹ J. Rood, In a League of its Own? The Netherlands as a Middle-Sized EU Member State, [w:] Anders Wivel, Robert Steinmetz (red.), Small States in Europe. Challenges and Opportunities, London 2016, p. 122.

³² Niderlandy były jednym z pierwszych państw europejskich, które po zakończeniu Zimnej Wojny skupiły się na budowie sił zbrojnych korzystających w szczególności z broni lekkiej, zdolnych do szybkiego przemieszczenia, jak i również inwestując w morskie zdolności transportowe oraz zwalczania min.

196 obywateli Niderlandów³³. Od 2015 roku obserwowany jest stopniowy wzrost budżetu na obronność, a trend stał się jeszcze wyraźniejszy po 2022 roku. Kwestie obronne pozostają jednak w gronie priorytetów państwa - zarówno były rząd pod przywództwem Dicka Schoofa, jak i obecny Roba Jettena - podkreślają absolutną konieczność stałego zwiększania wydatków na obronność oraz dążenie do spełnienia nowych wytycznych NATO w zakresie 3.5% PKB (wydatki militarne) oraz 1.5% PKB (odporność społeczna i infrastruktura)³⁴. Bardzo ważny element polityki bezpieczeństwa stanowi obecnie także wsparcie wojskowe i finansowe dla walczącej Ukrainy. Patrząc na lata 2022-2025, władze niderlandzkie przekazały w sumie niecałe 20 mld EUR, z czego 13.6 mld EUR stanowiła wartość wyposażenia dla ukraińskiej armii, m.in. 60 sztuk czołgów T-72EA, 24 samoloty F-16, 5 sztuk wyrzutni Patriot, czy też liczne bezzałogowe statki powietrzne oraz systemy radarowe. Niderlandy pomagają ponadto w szkoleniach ukraińskich żołnierzy (we współpracy z innymi krajami NATO, jak i samodzielnie)³⁵.

Jak zostało już podkreślone, Niderlandy były tradycyjnie traktowane jako jeden z "najwierniejszych sojuszników" w ramach NATO, opierając fundamenty swojego bezpieczeństwa na współpracy w ramach Sojuszu i angażując się w liczne misje zagraniczne. UE i ONZ zostały uznane za ważne, jednak komplementarne względem zobowiązań wynikających z relacji transatlantyckich³⁶. Sytuacja zaczęła ulegać zmianie na przestrzeni ostatniej dekady, motywowana zmieniającym się otoczeniem międzynarodowym, a także rosnącą niepewnością względem amerykańskiej gotowości

³³ D. Zandee, What Are the Main Drivers of Member States' Defence Procurement Practices? The Dutch Case, Armament Industry European Research Group, 10.2024, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2024/10/ARES_2024_10_104_Defence_Procurement_Practises_Netherlands_Comment.pdf.

³⁴ Kabinet-Schoof (2024-2026), Parlement.com, [online:] <https://www.parlement.com/kabinet-schoof-2024-2026#:~:text=Het%20kabinet%20maakte%20in%202025%20het%20voornemen,bredere%20investeringen%20voor%20maatschappelijke%20weerbaarheid%20en%20infrastructuur;Aan%20de%20slag.Bouwen%20aan%20een%20beter%20Nederland.Coalitieakkoord%202026-2030:D66,VVD,en,CDA,> [online:] <https://www.kabinetsformatie2025.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2026/01/30/aan-de-slag---coalitieakkoord-2026-2030/coalitieakkoord-d66-vvd-cda.pdf>.

³⁵ Militaire steun aan Oekraïne, Ministerie van Defensie, [online:] <https://www.defensie.nl/onderwerpen/oostflank-navo-gebied/militaire-steun-aan-oekraïne>.

³⁶ S. de Lange, International and Domestic Security Policy in the Netherlands [w:] J.A. Koops, E.R. Muller, E. Baker, The Oxford Handbook of Dutch Politics, Oxford 2024, pp. 733-734.

zaangażowania na rzecz wsparcia europejskich partnerów (szok pierwszej prezydentury Donalda Trumpa). Chociaż Niderlandy zaczęły podkreślać potrzebę zwiększenia samodzielności UE, jako sposobu na umocnienie europejskiego filaru NATO (co uwidoczniło się chociażby w opublikowanej w 2022 roku Białej Księdze na rzecz Obronności³⁷), stanowiska tego nie należy postrzegać w kategoriach zmiany strategicznej, co raczej głębokiego pragmatyzmu niderlandzkiej polityki, a także nastawieniu na wymierne rezultaty (tym bardziej, że podobne odniesienie nie pojawia się już w nowszym dokumencie strategicznym z 2024 roku)³⁸. Rząd państwa chętnie angażuje się we wszelkiego rodzaju projekty i wspierają inicjatywy, które mogą przynieść wymierne korzyści dla poprawy zdolności niderlandzkich sił zbrojnych, polegając nie tyle na ideach politycznych, co na obecnej kalkulacji zysków i strat. Za dobry przykład może tutaj służyć aktywność w czasie prezydentury Niderlandów w 2016 roku, związana m.in. ze wsparciem implementacji Globalnej Strategii Unii Europejskiej oraz zachęcaniem do stworzenia bardziej wiążących ram współpracy wojskowej i budowy unijnej odporności, które to ostatecznie zmaterializowało się w formie takich programów jak CARD (Coordinated Annual Review on Defence) oraz EDF (European Defence Fund), a także oficjalnym uruchomieniem mechanizmu PESCO (gdzie Niderlandy skupiły się na rozwijaniu wojskowej mobilności w Europie)³⁹.

Niderlandy posiadają długą tradycję planowania strategicznego, wykraczającą poza bieżące spory polityczne i mniej uzależnioną od decyzji i chęci danego rządu (w przeciwieństwie do chociażby Belgii, gdzie zasadniczo całość polityki w danej dziedzinie zostaje wyłożona w udostępnianej publicznie umowie koalicyjnej), obejmując zarówno decyzje w obszarze rozwijania zdolności armii, ale także bazy przemysłowej, logistyki, czy zarządzania zasobami ludzkimi. Aktualna Biała Księga na rzecz Obronności (wydana we wrześniu 2024 roku), biorąc pod uwagę zmiany w międzynarodowej architekturze bezpieczeństwa, proponuje przyjęcie wszechstronnego podejścia do kluczowych wyzwań (związanych zwłaszcza z wojną w Ukrainie, rozwojem technologicznym oraz zagrożeniami

³⁷ Więcej informacji - zob.: A Stronger Netherlands, a Safer Europe. Investing in a Robust NATO and EU. 2022 Defence White Paper (2022) Ministry of Defence.

³⁸ Więcej informacji - zob.: Ministry of Defence (2024) Defence White Paper. Strong, Smart and Together.

³⁹ D. Zandee, PESCO. The Dutch Perspective, Armament Industry European Research Paper - Policy Paper, 2018 [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2018/09/ARES_2018_09_28_PeSCo_Netherlands_PolicyPaper.pdf.

hybrydowymi) poprzez skupienie się na skutecznym odstraszeniu (poprawa możliwości operacyjnych wojska, w tym szczególnie doposażenie o sprzęt ciężki i systemy dronowe), poprawę interoperacyjności we współpracy z partnerami, a także wykorzystanie szans wynikających z transformacji cyfrowej (wspieranie innowacji, rozwój w dziedzinie cyberprzestrzeni, AI, zarządzania danymi czy wojny elektronicznej) oraz inwestycje w partnerstwa (w wymiarze wewnętrznym w ramach bazy przemysłowej, jak i na polu polityki zagranicznej)⁴⁰. Szczególnie w ostatnim z przypadków Niemcy mogą pochwalić się znaczącym doświadczeniem w budowaniu formatów bilateralnych i subregionalnych, przynoszących korzyści również w innych domenach (zwłaszcza w kontekście dostępu i wykorzystania sprzętu w ramach mechanizmów pooling & sharing). Za przykład może tutaj służyć chociażby 1. Niemiecko-Niderlandzki Korpus Armijny, powołany jeszcze w latach 90. i zakładający stopniową integrację lądowych oddziałów niemieckich i holenderskich pod wspólnym przywództwem (generał-porucznik, rekrutowany na zmianę z niemieckiej i niderlandzkiej armii)⁴¹. Obecnie na stałe w skład Korpusu wchodzi dwa bataliony zlokalizowane w Munster (z możliwością oddania dołączenia większych jednostek), a kolejne umowy między państwami (w tym jedna z najważniejszych, zawarta w 2013 roku) zakładają pogłębianie współpracy. W 2016 roku obie armie oddały pod swoje dowództwo dużą część jednostek 43. Brygady Zmechanizowanej oraz 1. Dywizji Pancernej, a także rozpoczęły wymianę personelu na najszerzą jak dotąd skalę.⁴²

⁴⁰ Defence White Paper, op. cit.

⁴¹ 1 (German/Netherlands)Corps, Koninklijke Landmacht, [online:] <https://www.defensie.nl/organisatie/landmacht/eenheden/1-german-netherlands-corps>.

⁴² S. Täuber, F. Wermser, What a Dutch-German army integration can teach us about employee engagement, University of Groningen, 10.12.2020, [online:] <https://www.rug.nl/feb/research/frn/blog/what-a-dutch-german-army-integration-can-teach-us-about-employee-engagement?lang=en>.

Herb 1. Niemiecko-Niderlandzkiego Korpusu Armijnego.

Źródło: Bundeswehr

Poza bardzo bliską relacją marynarek wojennych Niderlandów i Belgii (która zostanie przedstawiona w dalszej części tekstu), Niderlandy są w ostatnich latach nastawione w szczególności na wypełnianie luk w zakresie systemów obrony terytorialnej. Za najważniejszych partnerów w realizacji nowych ambicji uznano Belgię, Luksemburg, Francję, Niemcy, Norwegię, Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone; również pomimo rosnącej chęci rozbudowy własnych zdolności produkcyjnych, państwu wciąż bliskie jest opieranie się na pozyskiwaniu w pełni wyposażonych systemów (gotowych do użycia po odpowiedniej konfiguracji), najlepiej we współdziałaniu z innymi⁴³. Jak podkreśla specjalista Clingendael Institute, Dick Zandee, w ostatnim czasie Niderlandy koncentrowały się zwłaszcza na zdobyciu F-35 (których serwis i obsługę chcą zoptymalizować przy współpracy z Norwegią), samolotu A330-MRTT (transport powietrzny i tankowanie w powietrzu, użytkowany razem z Belgią, Czechami, Luksemburgiem i Norwegią), czy helikopterów H225M Caracal (wsparcie sił specjalnych, pozyskiwane razem z Francją i Węgrami)⁴⁴. Szybkie działanie w związku z doposażeniem

⁴³ D. Zandee, What Are the Main Drivers..., op. cit.

⁴⁴ Ibidem.

wojska jest niezbędne, ponieważ choć Niderlandy nie zaniedbały tak własnej armii jak choćby sąsiednia Belgia, modernizacja wojsk, w tym zwłaszcza dostarczenie wymaganych współcześnie systemów ciężkich, czy związanych z obroną przeciwpowietrzną, jest zadaniem trudnym i kosztownym. Niemniej państwo podjęło już pierwsze kroki na tej drodze, osiągając wymierne rezultaty. W 2023 roku Niderlandy zakupiły izraelski system raketowo-artyleryjski Puls, rok później zapowiedziano również nabycie systemu rakiet przeciwpancernych dalszego zasięgu (5 km) LR-2 (także produkcji izraelskiej)⁴⁵. Rząd zdecydował o przywróceniu batalionu czołgowego (ostatni zlikwidowano w 2011 roku), który ma zostać wyposażony w 46 niemieckich Leopardów 2A8s oraz zintegrowany w niemieckimi siłami zbrojnymi (wzorem istniejących form kooperacji)⁴⁶. 11. Brygada Aeromobilna może ponownie wykorzystywać dwa plutony moździerzy kalibru 120 mm, zapewniających wsparcie ogniowe w walce z wrogiem na odległość (docelowo mają one wejść w skład grupy zadaniowej ds. manewrów powietrznych)⁴⁷. Dane z 2025 roku pokazują istotne przyspieszenie w działaniach na polu militarnym - pod względem kolejnych zakupów, jak i zmian strukturalnych (wzrost liczby personelu, wprowadzenie narodowego programu treningowego dla chętnych na kształt dobrowolnej służby wojskowej). Co więcej, w samym zeszłym roku podpisano kontrakty na nabycie systemów ochrony powietrznej Skyranger (zwalczanie dronów do 5 km na

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ S. de Vries, The Netherlands is re-establishing its tank battalion as it gears up to face increasing world threats. Europe should take heed of its warning, Monocle, 12.09.2024, [online:] <https://monocle.com/affairs/defence/the-netherlands-is-re-establishing-its-tank-battalion-as-it-gears-up-to-face-increasing-world-threats-europe-should-take-heed-of-its-warning/>; The Netherlands Equips its New Tank Battalion with Leopard 2 A8, KNDS, 14.05.2025, [online:] <https://knds.com/en/press-releases/the-netherlands-equips-its-new-tank-battalion-with-leopard-2-a8>.

⁴⁷ Netherlands: Heavy Mortars Back with the Airmobile Brigade, Militär Aktuell, 20.04.2025, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/netherlands-heavy-mortars-back-with-the-airmobile-brigade/>.

krótkim zasięgu), pocisków manewrujących Tomahawk (systemy dalekiego zasięgu) oraz samolotu transportowego C-390M (zakupiony wspólnie z Austrią i Szwecją)⁴⁸.

Nowa Biała Księga wskazuje na konieczność walki z zagrożeniami hybrydowymi, szczególnie dużo miejsca poświęcając sferze cyfrowej. Należy zauważyć, że niderlandzkie doświadczenie w zakresie cyberbezpieczeństwa jest już całkiem pokaźne, a poważne zdolności w tym zakresie były rozwijane na długo przed inwazją Rosji na Ukrainę. Pierwsze rządowe publikacje odnoszące się do tego zagadnienia sięgają jeszcze 2011 roku, a kolejne strategie publikowano w 2013, 2018 oraz 2022 roku. Państwo przyjmuje bardzo kompleksową wizję cyberbezpieczeństwa, odnosząc się do bieżących ambicji i aktów prawnych UE, a także dążąc do integracji bezpośredniego odpierania ataków cybernetycznych, z odpornością rządową i społeczną, traktując za priorytet szerokie zrozumienie i gotowość wobec potencjalnych zagrożeń w obszarze wszystkich sektorów działalności państwa⁴⁹. Zgodnie z badaniem przeprowadzonym przez Clingendael Institute w marcu 2025 roku, mieszkańcy Niderlandów to właśnie sabotaż cybernetyczny na infrastrukturę krytyczną uważają za najważniejsze zagrożenie hybrydowe dla swojego państwa, również szczególnie wysokie są oczekiwania dobrego przygotowania do ich odparcia.⁵⁰

⁴⁸ Strengthening the Dutch Armed Forces is in Full Swing, Militär Aktuell, 01.01.2026, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/strengthening-the-dutch-armed-forces-is-in-full-swing/>, Netherlands Strengthens Drone Defense with Rheinmetall Skyranger, 15.12.2025, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/netherlands-strengthens-drone-defense-with-rheinmetall-skyranger/>.

⁴⁹ The Netherlands, Cyber Capabilities and National Power, vol. 2, [online:] https://www.iiss.org/globalassets/media-library---content--migration/files/research-papers/2023/09/cyber-capabilities-and-national-power-vol-2/cyber-capabilities-and-national-power_volume-2_07-the-netherlands.pdf; Netherlands Cybersecurity Strategy 2022-2028, National Coordinator for Counterterrorism and Security - Ministry of Justice and Security, The Hague 2022, [online:] <https://english.nctv.nl/topics/n/netherlands-cybersecurity-strategy-2022-2028>.

⁵⁰ Monika Sie Dhiem Ho et al., Between Hope and Fear Clingendael Alert Dutch population united in fear of hybrid threats and war, while strong divisions persist, Clingendael Institute, 03.2025, [online:] https://www.clingendael.org/sites/default/files/2025-06/CA_Between_Hope_And_Fear_2025.pdf.

3.3. Luksemburg

Ze względu na rozmiar i bardzo ograniczone zasoby, polityczni decydenci w Luksemburgu od początku skłaniali się silnie w kierunku współpracy wielostronnej (szczególnie w ramach NATO, a następnie również i UE), a także mniejszych inicjatywach obronnych, rozwijanych wspólnie z sąsiadami. Od lat 90. skromne (ok. 900-1000 zawodowych żołnierzy) siły zbrojne zmagają się z permanentnym niedofinansowaniem (najgorszy wynik w skali Sojuszu Północnoatlantyckiego), a ich rozwój nie stanowił priorytetu dla większości sił politycznych (do tego stopnia, iż Luksemburg - w zasadzie po dziś dzień - nie posiada nawet odrębnego ministerstwa obrony narodowej). Sytuacja zaczęła ulegać stopniowej zmianie w drugiej dekadzie XXI wieku, czego sygnałem była publikacja w 2017 roku strategii bezpieczeństwa, zgodnie z którą władze Wielkiego Księstwa zamierzały zwiększyć swoje zaangażowanie w projekty NATO i UE, szczególnie poprzez wsparcie implementacji założeń unijnej "Globalnej Strategii", udział w PESCO oraz grupach bojowych, zacieśnianie współpracy z sąsiadami oraz podniesienie wydatków na obronność⁵¹. Dalsza ewolucja sił wojskowych miała docelowo zmierzać w kierunku wypracowania nowoczesnych zdolności militarnych i synergii międzynarodowych, rozwoju bazy technologicznej, większych nakładów pieniężnych na R&D, zwiększenia zestawu umiejętności i uzupełniania europejskich luk w ramach tradycyjnych komponentów sił zbrojnych (siły lądowe i powietrzne) oraz sfery cybernetycznej i zaangażowania w obszarach o największym potencjale do wypracowania narodowych specjalizacji (m.in. konstrukcji satelitów dla komunikacji, obserwacji i zbierania danych⁵². Cel zwiększenia nakładów finansowych na cele obronne udało się faktycznie osiągnąć - w momencie wydania pierwszej strategii w 2017 roku, państwo przeznaczyło na ten cel jedynie 0.5% PKB, podczas gdy w 2024 roku było to już ok. 1%⁵³. W tym miejscu należy podkreślić, że w minionym roku Luksemburg (za wcześniejszym specjalnym pozwoleniem NATO) wprowadził wyjątkowy, odmienny sposób monitorowania wydatków na cele obronne, które kalkulowane mają być nie na podstawie PKB, ale DNB⁵⁴. Rosnący poziom ambicji

⁵¹ Luxembourg Defence Guidelines for 2025 and Beyond, Ministry of Foreign and European Affairs – Directorate of Defense, Luxembourg 2017, [online:] <https://defense.gouvernement.lu/dam-assets/la-defense/luxembourg-defence-guidelines-for-2025-and-beyond.pdf>.

⁵² Ibidem.

⁵³ Military Expenditure Database - Luxembourg, SIPRI, [online:] <https://milex.sipri.org/sipri>.

⁵⁴ Decyzja ta wynika ze specyfiki gospodarki Wielkiego Księstwa, gdzie duża część osób zatrudnionych w luksemburskich przedsiębiorstwach to pracownicy zagraniczni, którzy wydają swój dochód w państwach

reprezentuje przedstawiony w 2023 roku dokument Luxembourg Defence Guidelines 2035, który poza tradycyjnym odniesieniem się do wzmacniania europejskiego filaru NATO, czy kontynuowania wsparcia dla Ukrainy, zapowiada zdecydowanie bardziej konkretne kierunki działania. Kluczowym celem Wielkiego Księstwa w perspektywie najbliższych lat będzie transformacja sił zbrojnych (zwłaszcza rozwijanie zdolności w zakresie rekonesansu, uznawane za kluczowy element zaangażowania Luksemburga w międzynarodowe partnerstwa), wzmocnienie ekspertyzy w obszarze kosmicznym, a także ścisła współpraca z Belgią i Niderlandami – podczas tworzenia wspólnego, belgijsko-luksemburskiego średniego batalionu rozpoznania bojowego oraz rozbudowy sił powietrznych (przy wsparciu Belgii i Niderlandów w kontekście transportu lotniczego).⁵⁵

Satelita NAOS (National Advanced Optical System), wchodząca w skład systemu LUXEOSys.

Źródło: The Luxembourg Times

W ostatnich latach Wielkie Księstwo zdołało wypracować w szczególności specjalizację w zakresie rozwoju technologii kosmicznych (użytku cywilnego oraz wojskowego), angażując się w poprawę europejskich zdolności w przedmiocie komunikacji satelitarnej, obserwacji planetarnej (m.in. poprzez dalsze prace nad systemem satelitarnym LUXEOSys), pozycjonowania i nawigacji (współpraca nad programem Galileo), a także bezpieczeństwa i wolności w kosmosie (przeciwdziałanie zanieczyszczaniu przestrzeni pozaziemskiej,

pochodzenia. Więcej informacji – zob.: A. Pugnet, NATO boss confirms Luxembourg's special deal on defence spending, 02.09.2025, <https://www.euractiv.com/news/nato-boss-confirms-luxembourgs-special-deal-on-defence-spending/>.

⁵⁵ Luxembourg Defence Guidelines 2035, Ministry of Foreign and European Affairs – Directorate of Defence, Luxembourg 2023; Luxembourg published defence guidelines until 2035, Defence Industry Europe, 17.05.2023, [online:] <https://defence-industry.eu/luxembourg-published-defence-guidelines-until-2035/>.

cyberbezpieczeństwo, wolny dostęp do kosmosu) oraz umacniania synergii z sektorem przemysłu⁵⁶.

4. Regionalna współpraca obronna - lekcja dla Europy Środkowo-Wschodniej?

Poza samodzielnymi inicjatywami na rzecz wzmocnienia potencjału militarnego, jak i współpracy sojuszniczej w ramach programów UE i NATO, na przestrzeni dekad Belgia, Niderlandy i Luksemburg wypracowały mechanizmy współdziałania w ramach samej Unii Beneluksu, stając się jednym z pionierów ponadgranicznej integracji w obszarze bezpieczeństwa i obrony. Już w latach 90. Belgowie i Holendrzy powołali do życia format BeNeSam (z nid. *Belgisch-Nederlandse Samenwerkingsakkoorden*)⁵⁷, uważany za najbardziej zaawansowaną w UE i NATO formę kooperacji wojskowej. W ramach BeNeSam dowództwo nad siłami morskimi obu państw przeszło pod wspólne zwierzchnictwo, kraje dzielą się także wyposażeniem i amunicją (zgodnie z ideą pooling & sharing), organizują regularnie wspólne szkolenia oraz symulacje. Celem poprawy mechanizmów dowodzenia, Belgia i Niderlandy utworzyły również wspólne dowództwo (Admirał Beneluksu), z siedzibą w niderlandzkim Den Helder (na jego czele stoi dowódca Królewskiej Marynarki Wojennej Niderlandów, a jego belgijski odpowiednim pełni funkcję zastępcy)⁵⁸. Format został dodatkowo wzmocniony na podstawie umowy zawartej w 2016 roku, zgodnie z którą marynarki wojenne Belgii i Niderlandów mają dążyć do stopniowej integracji⁵⁹.

⁵⁶ Defence Space Strategy, Ministry of Foreign and European Affairs – Directorate of Defence, Luxembourg 2022, [online:] <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2022/02-fevrier/28-bausch-strategie-spatiale-defense/32022-0012-Strategie-spatiale-EN-24p-WEB.pdf>.

⁵⁷ W. Klinkert, *Benelux Countries* [w:] H. Meijer, M. Wyss, *The Handbook of European Defence Policies and Armed Forces*, Oxford 2018, [online:] <https://academic.oup.com/book/34803/chapter-abstract/297650111?redirectedFrom=fulltext>.

⁵⁸ Admiralty Benelux, Royal Netherlands Navy, [online:] <https://english.defensie.nl/organisation/navy/navy-units/admiralty-benelux>.

⁵⁹ Permanent Structured Cooperation: national perspectives and state of play, Directorate-General for External Policies – Policy Department, European Parliament, Brussels 2017, [online:] [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU\(2017\)603842_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/603842/EXPO_STU(2017)603842_EN.pdf).

Sztandar Admirala Beneluksu.

Źródło: Wikipedia

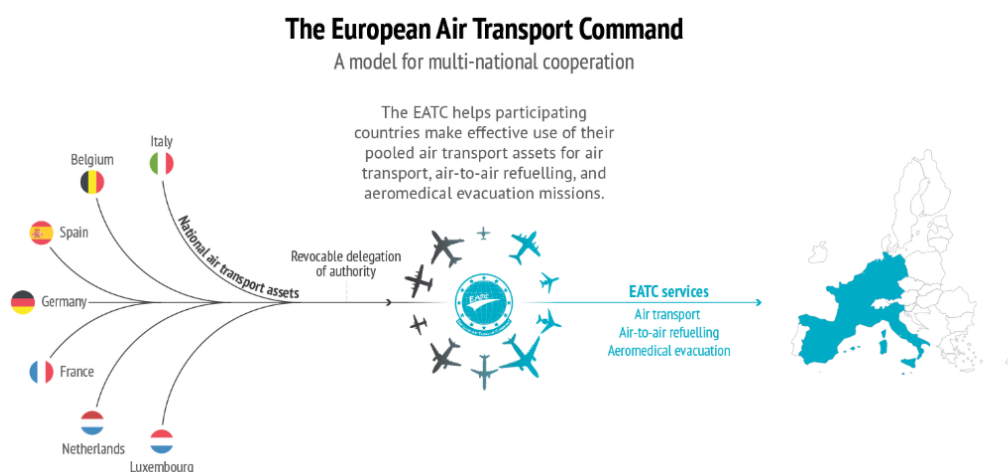
Niszczyciel min Vlissingen, obsługiwany wspólnie przez Belgię i Niderlandy w ramach BeNeSam.

Źródło: Naval News

Potwierdzeniem nadziei na silniejszą współpracę było podpisanie przez ministrów obrony wszystkich państw Beneluksu deklaracji w 2012 roku, w której to wyrazili gotowość do rozszerzenia współpracy obronnej, obejmując nią zarządzanie logistyczne, dzielenie się zadaniami wojskowymi, jak i również sprzętem⁶⁰. Jego wyrazem była decyzja z 2015 roku o wspólnej obronie przestrzeni powietrznej (pierwsza tego rodzaju w Europie), obejmująca - poza misjami patrolowymi - również system decyzyjny w razie sytuacji kryzysowych (w tym możliwości zestrzelenia obiektów, które naruszają przestrzeń powietrzną państw zaangażowanych). Kooperacja w tej dziedzinie miała się ponadto przyczynić do rozwoju

⁶⁰ Déclaration BENELUX de coopération en matière de Défense, Benelux Union 2012, [online:] https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede250913declarationbenelux_/sede250913declarationbenelux_fr.pdf.

nowych form dzielenia kosztów i budowy komplementarnych i opartych na wielostronnych synergii sił powietrznych (m.in. zakup F-35), a od 2017 roku (oficjalnego uruchomienia inicjatywy) jest częścią NATO Air Policing⁶¹. Jeszcze wcześniej, w 2010 roku, kraje Beneluxu przystąpiły do Europejskiego Dowództwa Transportu Lotniczego (rozwijanego w ramach WPBiO), pozwalającego na maksymalizację skumulowanych zdolności państw członkowskich z zakresu logistyki powietrznej oraz mobilności (transport, tankowanie w powietrzu)⁶².

Struktura i działanie Europejskiego Dowództwa Transportu Lotniczego.

Źródło: European Union Institute for Security Studies

Warto jednak zaznaczyć, że pomimo statusu "pioniera" w ramach licznych rozwiązań (czy to na poziomie wojskowym, czy również w innych dziedzinach, w których państwa Beneluxu wskazywane były jako tzw. laboratorium integracji europejskiej), współpraca pomiędzy Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem poddawana była również kontestacji oraz wnikliwym analizom, nie zawsze przychylnym i podkreślającym poważne ograniczenia łączonych projektów. W związku z podpisaniem wspomnianego już porozumienia w 2012 roku, środowiska akademickie i eksperckie wzywały do wyjścia poza dotychczas ustanowione formaty kooperacji oraz "przekazywanie wiedzy" na bazie misji zagranicznych, wspólnych szkoleń czy programów utrzymania sprzętu. Wśród najważniejszych propozycji znalazło się m.in. wzajemne dostosowywanie planów inwestycyjnych (sprzyjające standaryzacji oraz wypełnianiu luk w ramach

⁶¹ Air Policing over Benelux, NATO - Allied Air Command, [online:] <https://ac.nato.int/missions/air-policing/benelux>.

⁶² Więcej informacji - zob.: The EATC, EATC - Air Mobility, [online:] <https://eatc-mil.com/en/who-we-are/the-eatc>.

ponadnarodowych zdolności, takich jak chociażby pojawiający się często w opracowaniach transport powietrzny), intensyfikacja współpracy sił specjalnych i sił lądowych, a także w zakresie badań medycyny wojskowej i szybkiego reagowania⁶³. Specjaliści chwalili najgłośniejsze wyniki historycznych jeszcze projektów Beneluxu, jak i również mniejsze i mniej widoczne dla zewnętrznych obserwatorów inicjatywy, w tym zwłaszcza zakresie mające na celu podniesienie kompetencji sił lądowych – szkolenia z rekonesansu, wymianę wiedzy w zakresie obsługi ciężkiej artylerii, rozpoczęcie pracy z lekkimi dronami, czy programy optymalizacji działania lekkich brygad zmotoryzowanych (przeprowadzane razem z Francją)⁶⁴. Brak całkowitego “zastoju” w ramach formatu Beneluxu nie oznaczał jednak przełomowych sukcesów, szczególnie takich, które dorównywałyby ambicjom wyrażanym we wspólnych deklaracjach i porozumieniach, a bilans kooperacji pozostawał raczej mieszany. W kontekście obchodów sześćdziesiątej rocznicy podpisania traktatu powołującego Unię Gospodarczą Beneluxu oraz dziesiątej rocznicy traktatu rewizyjnego⁶⁵, zmierzającego do znacznego rozwinięcia istniejących form działania, ówczesny minister spraw zagranicznych Niderlandów zaprezentował w mediach dość gorzką ocenę stanu, w jakim znalazło się partnerstwo Belgii, Niderlandów i Luksemburga, które “miało ekscytować głównie urzędników i dyplomatów”, lecz nie przekładać się na przełomowe decyzje, co pozycjonowało je raczej “w tle”, niż na pierwszej linii rozwoju nowych rozwiązań⁶⁶.

Lekarstwem na brak aż tak daleko idących wyników działania współpracy wojskowej Unii Beneluxu, jak wcześniej oczekiwano, mogły stać się propozycje wysuwane przez zmierzającą do tzw. autonomii strategicznej UE. Spoglądając na poziom

⁶³ Militaire samenwerking Benelux. Streven naar doeltreffendheid, kostendeling en meer operationele capaciteiten, Militaire Spectator, 2012, [online:] <https://www.militairespectator.nl/sites/default/files/uitgaven/inhoudsopgave/MS%2012-2012%20Fokkema%20Militaire%20samenwerking%20Benelux.pdf>.

⁶⁴ M. Thys, K. Matthijssen, Y. Kalmes, Benelux – samenwerking tussen de landmachten, Belgisch Militair Tijdschrift, [online:] https://defencebelgium.com/wp-content/uploads/2019/01/rmb17_art1.pdf.

⁶⁵ Traktat ustanawiający unię gospodarczą między Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem został podpisany w 1958 roku, na pięćdziesiąt lat. W 2008 roku został on odnowiony i rozszerzony, obejmując obszary takie jak wymiar sprawiedliwości, bezpieczeństwo wewnętrzne czy zrównoważony rozwój, odzwierciedlając jednocześnie ewolucję, jaką współpraca w ramach Beneluxu (oraz UE) przeszła na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Więcej informacji – zob.: Benelux Verdrag, Benelux Unie, 2008, [online:] <https://www.benelux.int/nl/info-burgers/benelux-unie/over-ons/verdrag/>.

⁶⁶J. Westerbeke, Jarige Benelux profileert zich op de achtergrond, ND Nieuws, 03.09.2018, [online:] <https://www.nd.nl/nieuws/buitenland/554642/jarige-benelux-profileert-zich-op-de-achtergrond>.

europejski, Belgia, Niderlandy i Luksemburg (mimo widocznych wcześniej dość wyraźne różnic w zakresie kultur strategicznych) zdecydowały się silnie wesprzeć (a także przede wszystkim skorzystać, biorąc pod uwagę swoje ograniczone możliwości i zasoby) z oferowanych przez Unię i inne kraje Wspólnoty formy współpracy i pozyskiwania środków finansowych. Belgia i Niderlandy znalazły się w grupie sygnatariuszy Listu Intencyjnego w sprawie powołania Europejskiej Inicjatywy Interwencyjnej, gwooli wypracowania wspólnej kultury strategicznej i kompleksowego przygotowania do prowadzenia misji pod egidą UE, NATO i ONZ⁶⁷, stając się zarazem jednymi z najbardziej chętnych do udziału w planowanych operacjach (ostatecznie pomysł ten nie doprowadził jednak – przynajmniej w chwili obecnej – do poważniejszych rezultatów). Wymierne korzyści popłynęły jednak przede wszystkim ze strony projektów PESCO, które pozwoliły z jednej strony na skupienie się na specjalizacjach (w kontekście promocji podejścia pooling & sharing), z drugiej z kolei pozwoliły na zwiększone zaangażowanie w inicjatywy międzynarodowej mobilności wojskowej oraz umocnienie europejskich kłastrów współpracy militarnej (zwłaszcza z perspektywy Niderlandów, które odegrały rolę przywódczą w licznych projektach)⁶⁸. Ostatnie lata, zwłaszcza doświadczenia po pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę, przyniosły także renesans zainteresowania współpracą regionalną, co wpłynęło na podjęcie szeregu nowych (bądź też wzmacniania istniejących już wcześniej) istotnych inicjatyw mających pogłębić interoperacyjność między samymi Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem, jak i najważniejszymi państwami w ich sąsiedztwie. W lutym 2024 roku Belgia i Luksemburg podpisały porozumienie techniczne w sprawie powołania wspólnego, dwunarodowego batalionu, liczącego 700 żołnierzy. Batalion ma zostać ustanowiony do 2030 roku i stacjonować w Arlon (niedaleko granicy belgijsko-luksemburskiej)⁶⁹. Umowa bazuje na przedstawionym jeszcze w 2021 roku liście intencyjnym w tej sprawie i jest wynikiem kilkuletniego planowania (w 2022 roku zdecydowano się na lokalizację bazy dla batalionu, a w 2023 roku podpisano faktyczny układ w tej sprawie). W kontekście pozytywnych wyników współpracy belgijsko-francuskiej w ramach projektu CaMo, Wielkie

⁶⁷ J. Sabak, Kraje Beneluxu łączą siły w ochronie przestrzeni powietrznej, *Defence 24*, 09.03.2015, [online:] <https://defence24.pl/sily-zbrojne/kraje-beneluxu-lacza-sily-w-ochronie-przestrzeni-powietrznej>.

⁶⁸ Więcej informacji na temat udziału Belgii i Niderlandów w projektach związanych z PESCO – zob.: <https://www.pesco.europa.eu/>

⁶⁹ Luxembourg-Belgium military alliance deepens with joint battalion, *RTL Today*, 21.02.2024, [online:] <https://today.rtl.lu/news/luxembourg/luxembourg-belgium-military-alliance-deepens-with-joint-battalion-2170956>.

Księstwo zdecydowało się również do niego przystąpić⁷⁰. Co więcej, środowiska eksperckie wskazują, że Beneluks znajduje się w unikalnej pozycji dla utworzenia "koalicji pionierów", która docelowo mogłaby obejmować również Niemcy i Francję (jako tradycyjnie czołowych animatorów pogłębiania integracji europejskiej, w tym również w zakresie stworzenia silnego unijnego potencjału obronnego), korzystających z doświadczeń ścisłej koordynacji wojskowej swoich mniejszych sąsiadów na rzecz wypracowania rozwiązań dla całej Europy. Polityczna motywacja do jeszcze silniejszej reaktywacji Beneluksu i nadanie mu statusu "silnika" europejskiej współpracy wojskowej dostrzegana jest w ostatnim czasie szczególnie w Belgii, co obrazuje chociażby rezolucja przedstawiona przez komisję obrony federalnej Izby Reprezentantów⁷¹.

W porównaniu z sytuacją Beneluksu, partnerstwa subregionalne (lokalne klastry), których członkiem jest Polska - choć stale rozwijane - nie są wciąż na tak wysokim stopniu zaawansowania pod kątem integracji działań operacyjnych, planowania, treningów czy współdzielenia wyposażenia. Niemniej w ostatnich latach wyraźnie zauważalna jest zwiększona aktywność naszego państwa w zakresie budowy nowych sieci porozumienia, które mają na celu zwielokrotnić potencjał wschodniej flanki, a także wykorzystać pokrewne wizje wyzwań i zagrożeń na rzecz rozwijania zdolności produkcyjnych i wymiany technologii oraz dobrych praktyk. Poza konsolidacją działań w ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki (B9), Polska coraz silniej włącza się w kooperację zmierzającą do podniesienia poziomu bezpieczeństwa Morza Bałtyckiego (m.in. partnerstwo strategiczne ze Szwecją, konsultacje w ramach Rady Państw Morza Bałtyckiego, Grupy Północnej, a także zacieśnianie stosunków z krajami NB8)⁷². Jeszcze przed pełnoskalową inwazją Rosji na Ukrainę czołowym subregionalnym formatem zaangażowania Polski pozostawała Grupa Wyszehradzka (V4), w ramach której udało się powołać grupę bojową (jako element unijnych zdolności szybkiego reagowania) oraz

⁷⁰ KNDS: 269 Griffon, Serval and Jaguar for Belgium and Luxembourg, Militär Aktuell, 07.02.2026, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/knds-269-griffon-serval-and-jaguar-for-belgium-and-luxembourg/>.

⁷¹ K. Metsu: "Benelux uitbouwen tot motor van Europese defensiesamenwerking", N-VA, 15.04.2026, [online:] <https://www.n-va.be/nieuws/koen-metsu-benelux-uitbouwen-tot-motor-van-europese-defensiesamenwerking>.

⁷² P. Szymański, J. Gotkowska, Grupa NB8 a inne formaty współpracy na rzecz bezpieczeństwa regionu Morza Bałtyckiego, Ośrodek Studiów Wschodnich, 29.05.2025, [online:] <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/komentarze-osw/2025-05-29/grupa-nb8-a-inne-formaty-wspolpracy-na-rzecz-bezpieczenstwa>.

centrum logistyczne i treningowe (przeprowadzanie wspólnych ćwiczeń)⁷³. Ze względu na różnice polityczne oraz rozbieżność w stosunku do Federacji Rosyjskiej, dynamika funkcjonowania V4 znacząco obniżyła się po 2022 roku, jednakże zmiana rządu na Węgrzech oraz pojawiające się w sferze medialnej sygnały chęci wznowienia bliższych relacji dają nadzieję na bardziej intensywne zaangażowanie Grupy w regionalne bezpieczeństwo w przyszłości.

Z racji na poważne różnice potencjału wojskowego (zwłaszcza w ramach V4), a także niższy poziom zaawansowania współpracy regionalnej w szerszym kontekście (Polska, Czechy, Węgry i Słowacja wciąż nie osiągnęły i raczej nie dążą do podobnego stopnia integracji jak Belgia, Niderlandy i Luksemburg), całkowite przełożenie schematów, które sprawdziły się w ramach działalności krajów Beneluksu na realia Europy Środkowo-Wschodniej, jest niemożliwe oraz kontrproduktywne. Niemniej, nie tyle konkretne rozwiązania, co raczej logika działania, może się okazać szczególnie cenna z punktu widzenia Polski oraz jej sąsiedztwa. Ta kryje się z kolei z jednej strony w gotowości do wyznaczania trendów dla integracji europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności, z drugiej – w odpowiedniej dozie pragmatyzmu (adaptacja do otaczających realiów i świadomość strukturalnych ograniczeń). Kraje wschodniej flanki, jako szczególnie doświadczone konsekwencjami wojny w Ukrainie, włączając w to działania hybrydowe ze strony Rosji i Białorusi, mogą wykorzystać wiedzę oraz zdolności zdobyte w tym zakresie na rzecz pogłębienia współpracy, wychodząc poza standardowe wspólne ćwiczenia wojskowe czy inicjatywy w ramach NATO, na rzecz utworzenia innowacyjnego, kompleksowego partnerstwa łączącego budowanie gotowości operacyjnej (intensyfikacja wspólnych ćwiczeń, misji patrolowych, wymiany informacji wywiadowczych, wprowadzenie wspólnych zakupów) z wymiarem kognitywnym (działania w obszarze cyberbezpieczeństwa, tworzenie wspólnych praktyk ochrony infrastruktury krytycznej, szeroko zakrojone kampanie informacyjne). Tego rodzaju doświadczenia i projekt miałyby kluczowe znaczenie z punktu widzenia odporności Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz UE, prezentując potencjał rozszerzenia wybranych wymiarów współpracy na inne zainteresowane kraje, tym samym wzmacniając klastrową i wielosektorową strukturę kooperacji na kontynencie europejskim. Włączenie we wspólne projekty nie tylko czołowych aktorów (takich jak Francja, Wielka Brytania czy Niemcy), lecz również mniejsze

⁷³ Visegrad Group Defence Cooperation, Visegrad Group, [online:] <https://archive.visegradgroup.eu/about/cooperation/visegrad-group-defence>.

państwa (jak właśnie kraje Beneluksu) daje Europie Środkowo-Wschodniej okazję do podjęcia kroków na rzecz budowy bardziej spójnego rozeznania w otoczeniu bezpieczeństwa europejskiej Wspólnoty, a także wykształcenia bardziej zbieżnej kultury strategicznej. W sytuacji tej to właśnie kraje wschodniej flanki służyć mogą za swoiste "laboratorium" nowych rozwiązań, wdrażanych następnie na poziomie ogólnoeuropejskim, jednocześnie podnosząc swoją atrakcyjność jako "specjalistów" w zakresie obronności i radzenia sobie z zagrożeniami hybrydowymi (do których wiele państw Europy Zachodniej wciąż nie jest przygotowanych), kierując uwagę partnerów na lokalne inicjatywy i formaty, co w dłuższej perspektywie może skutkować ich zwiększoną aktywnością na rzecz umacniania bezpieczeństwa obszarów granicznych NATO/UE. Zwłaszcza dostrzegalne w ostatnich latach rosnące zainteresowanie wschodnią flanką (sytuacja Polski, krajów bałtyckich, Bałkanów oraz basenu Morza Bałtyckiego) stanowić może dobry wstęp dla ostatecznego utworzenia nowych form współpracy sojuszniczej.

5. Zmiany na horyzoncie? Pogłębianie współpracy między Polską a państwami Beneluksu

Chociaż projektom rozwijanym w ostatnim czasie między Polską i państwami Beneluksu wciąż daleko do zaawansowanego stadium i ścisłej współpracy, rosnąca świadomość wzajemnej zależności oraz możliwości wsparcia zaczyna być zauważalna po obu stronach. Dotychczas większość wspólnych działań i kontaktów odbywała się w szczególności na bazie istniejących już szerszych formatów (zwłaszcza ćwiczenia NATO, wsparcie bezpieczeństwa wschodniej flanki, zagraniczne misje wojskowe, czy unijne projekty pokroju PESCO), co pozwalało na wymianę ekspertyzy, wypracowywanie dobrych praktyk oraz budowanie kanałów komunikacji między przedstawicielami ministerstw obrony oraz dowództwa z Polski, Belgii, Niderlandów i Luksemburga. Wojna w Ukrainie, połączona z rosnącym zrozumieniem wyzwań europejskiej architektury bezpieczeństwa, stabilizacją pogranicza UE i NATO, a także konieczność mierzenia się z coraz bardziej wyrafinowanymi taktykami wojny hybrydowej, stanowią obecnie prawdopodobnie najważniejsze obszary, w których pogłębianie współpracy nie tylko przyniosłoby największe korzyści, ale także staje się absolutną koniecznością dla utrzymania spójności Sojuszu vis-à-vis Kremla.

Zważywszy na indywidualne zdolności poszczególnych krajów Beneluksu, zarówno w perspektywie historycznej, jak i współcześnie, najbliższe relacje łączą Polskę z Niderlandami. Na polu dyplomatycznym, dwustronny dialog realizowany jest w oparciu o dziedzictwo II wojny światowej oraz kluczowej roli 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka w wyzwaniu Niderlandów spod niemieckiej okupacji, rozciągając się na relacje między politykami (mechanizm konsultacji dwustronnych, znanych jako Konferencja Utrechcka)⁷⁴ oraz ekspertami (jednym z świeższych, aczkolwiek obiecujących formatów stanowią Dutch-Polish General Maczek Dialogues, obejmujących szeroki zakres tematów, w tym również bezpieczeństwo i obronność)⁷⁵. Zacieśniająca się współpraca polsko-niderlandzka na polu wojskowym dostrzegalna jest już od co najmniej kilkunastu lat. Niderlandy były jednym z państw najaktywniej wspierających Wojsko Polskie adaptacji do procedur oraz doktryn Sojuszu Północnoatlantyckiego (krótko po przystąpieniu Polski do NATO), organizując wspólne ćwiczenia, a także prowadząc szkolenia i symulacje dla polskich oficerów. W 2002 roku Polska stała się państwem wspierającym w ramach niemiecko-niderlandzkiego korpusu wojskowego w Münster, a w ostatnich latach Niderlandy były wielokrotnie zaangażowane w misje Enhanced Air Policing na obszarze wschodniej flanki NATO (poza Polską również w krajach bałtyckich oraz Bułgarii)⁷⁶. W ostatnim czasie coraz silniej zauważalna jest również obecność Holendrów na Morzu Bałtyckim, m.in. w ramach misji "Wartownik Bałtyku" (rozlokowanie trzech okrętów)⁷⁷, a także Task Force X-Baltic (udział w ochronie morskiej infrastruktury krytycznej)⁷⁸. Zacieśniające się stosunki przypieczętowało memorandum, podpisane 7 lipca 2025 roku w Warszawie przez ministrów obrony Polski i Niderlandów. Dokument zastępuje porozumienie z 1993 roku i wskazuje na dążenia do pogłębienia współpracy w zakresie wspólnych projektów i treningów wojskowych (m.in. udział Holendrów z operacji "Żelazny

⁷⁴Holandia, Polska w Holandii (serwis Gov.pl), [online:] <https://www.gov.pl/web/holandia/relacje-dwustronne>.

⁷⁵The Dutch-Polish General Maczek Dialogues, Kolegium Europy Wschodniej, 01.11.2025, [online:] <https://www.kew.org.pl/en/2025/11/01/the-dutch-polish-general-maczek-dialogues/>.

⁷⁶Netherlands prepare F-35 deployment to NATO Enhanced Air Policing in Poland, NATO Allied Air Command, 04.01.2023, [online:] https://ac.nato.int/archive/2023/NDL_to_deploy_to_eAP_POL

⁷⁷NATO: Netherlands Provides Ships for "Baltic Sentry", Militär Aktuell, 27.01.2025, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/nato-netherlands-provides-ships-for-baltic-sentry/>.

⁷⁸Task Force X-Baltic, NATO Allied Command of Transformations, [online:] <https://www.act.nato.int/activities/tfx-b/>.

Obrońca”), planowania oraz na poziomie przemysłu obronnego⁷⁹. Stanowisko Hagi względem ścisłej kooperacji niderlandzko-polskiej nie uległo zmianie po wyborach oraz zaprzysiężeniu nowego rządu, a wizyta premiera Roba Jettena w Warszawie w marcu 2026 roku służyła za potwierdzenie kierunku ewolucji relacji bilateralnych⁸⁰.

Premierzy Niderlandów (Rob Jetten) i Polski (Donald Tusk) podczas spotkania w marcu 2026 roku.

Źródło: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

We wrześniu służbę w Polsce rozpoczęły cztery holenderskie F-35, a w grudniu na wschodzie kraju został rozlokowany kontyngent 300 holenderskich żołnierzy, odpowiedzialny przede wszystkim za ochronę lotniska w Jasionce i wyposażonych w baterie Patriot, systemy obrony powietrznej NASAMS, a także zestawy do zwalczania bezzałogowców⁸¹. Skuteczność działania NATO na wschodniej flance ma też wzmocnić zaproponowany pod koniec 2025 roku polsko-holenderski projekt na rzecz poprawy mobilności wojskowej, zakładający budowę wydajnego łańcucha logistycznego na kontynencie europejskim (w tym możliwość skalowania rozwiązań wypracowanych w mniejszym gronie na współdziałanie z innymi sojusznikami), korzystając z doświadczeń wojny w Ukrainie. Kluczową rolę w tym zakresie przyznano portom morskim, w tym portowi w Rotterdamie - największemu w Europie i stanowiącemu jedną z głównych “bram” dla dostaw wojskowych oraz punkt wyjścia północnych korytarzy logistycznych prowadzących do Polski i Niemiec. Chociaż zaawansowane rozmowy prowadzone są na

⁷⁹ Nederland en Polen zetten nieuwe stap in nauwere samenwerking, Ministerie van Defensie, 07.07.2025, [online:] <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2025/07/07/nederland-en-polen-zetten-nieuwe-stap-in-nauwere-samenwerking>.

⁸⁰ Polska i Niderlandy zacieśniają współpracę w sprawach bezpieczeństwa, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów 09.03.2026, [online:], <https://www.gov.pl/web/premier/polska-i-niderlandy-zaciesniaja-wspolprace-w-sprawach-bezpieczenstwa>.

⁸¹ Ł. Zalesiński, Wojskowe wsparcie z Holandii, Polska Zbrojna, 21.08.2025, [online:] <https://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/44482?t=Wojkowe-wsparcie-z-Holandii>.

poziomie bilateralnym, do projektu przystąpiły również inne państwa – Belgia (posiadająca na swoim terytorium port w Antwerpii – kolejny newralgiczny z punktu widzenia dostaw wojskowych hub transportowy, którego integracja w format powinna stać się jednym z priorytetów), Luksemburg, Niemcy, Słowacja, Czechy oraz Litwa⁸², tworząc format łączący Europę Zachodnią oraz Środkowo-Wschodnią. Inicjatywa wchodzi ponadto w skład tzw. wojskowego Schengen, rozwijanego od 2024 roku i zaproponowanego przez Polskę, Niderlandy i Niemcy.⁸³

Podobnie w przypadku stosunków polsko-belgijskich obserwujemy sygnały ożywienia stosunków w obszarze bezpieczeństwa, a także intensyfikacji obecności w regionie. Rośnie zainteresowanie Belgii zaangażowaniem w bezpieczeństwo państw B9 oraz Morza Bałtyckiego, co potwierdzają odbywane w ramach NATO misje monitorowania przestrzeni powietrznej (do czego wykorzystywano m.in. bazę lotniczą w Malborku) nad państwami bałtyckimi, a także wcześniejsza obecność kontyngentów żołnierzy na Litwie i w Rumunii⁸⁴. Belgowie uczestniczą również w Standing NATO Countermeasures Group One, dostarczając personel oraz najnowszej klasy niszczyciele min do udziału w operacjach na Bałtyku (w tym w ramach „Wartownika Bałtyku” czy oczyszczania wód akwenu z szkodliwych pozostałości II wojny światowej). Patrząc bezpośrednio na relacje polsko-belgijskie, zainteresowanie rozwinięciem współpracy na linii Warszawa-Bruksela ujawnia się zwłaszcza w zakresie wykorzystania doświadczeń Polski w budowie obrony terytorialnej i przeciwlotniczej. W maju 2025 roku minister obrony Theo Francken złożył wizytę w Polsce, podpisując list intencyjny w sprawie pogłębionej współpracy militarnej. W dokumencie znalazła się również informacja o zakupie przez Belgię 200–300 zestawów Piorun; Polska ma z kolei skorzystać z doświadczeń belgijskich pilotów w zakresie obsługi F-35 (oba państwa posiadać będą te same wersje)⁸⁵. Belgowie mieli również wypożyczyć część z pocisków średniego zasięgu AMRAAM, celem przeprowadzenia sprawniejszej

⁸² Netherlands and Poland Strengthen Military Mobility, Militär Aktuell, 17.12.2025, [online:] <https://militaeraktuell.at/en/netherlands-and-poland-strengthen-military-mobility/>.

⁸³ Polska, Niemcy i Holandia podpisały umowę. Wojsko ma łatwiej przemieszczać się po Europie, Polskie Radio, 30.01.2024, [online:] <https://polskieradio24.pl/artukul/3326938,polska-niemcy-i-holandia-podpisały-umowe-wojsko-ma-latwiej-przemieszczac-sie-po-europie>.

⁸⁴ Missies op de oostflank van Europa, Defensie, [online:] <https://www.mil.be/nl/onze-missies/missies-op-de-oostflank-van-europa/>.

⁸⁵ Polska i Belgia zacieśniają współpracę wojskową, PGZ – Mesko, [online:] <https://www.mesko.com.pl/aktualnosci/polska-i-belgia-zaciesniaja-wspolprace-wojskowa>.

operacjonalizacji swojej floty F-35⁸⁶. Działanie Polski jest w tym kontekście szczególnie istotne, gdyż Belgia wciąż czeka na uzyskanie kontraktu na ich produkcję (którą miałyby prowadzić zakłady FN Herstal)⁸⁷. W razie powodzenia negocjacji belgijsko-amerykańskich produkcja taka mogłaby potencjalnie stworzyć pole dla rozmów w sprawie pozyskiwania komponentów do pocisków bezpośrednio od Belgów (pomijając, w razie niestabilnej sytuacji politycznej, USA). Należy jednak nadmienić, że dopiero wynik rozmów zadecyduje o tym, czy rozwiązanie takie faktycznie będzie możliwe (prawdopodobieństwo klauzuli zakładającej zgodę Amerykanów na sprzedaż pocisków), niemniej dają one belgijskiemu przemysłowi szansę na przyswojenie i adaptację kluczowych technologii na potrzeby europejskich zdolności. Konkurentem Belgii w staraniach o licencję są Niderlandy.

Zgodnie z lipcowym porozumieniem, Belgowie zakupią pomiędzy 200 a 300 przenośnych przeciwlotniczych zestawów rakietowych Piorun.

Źródło: Zespół Badań i Analiz Militarnych

Choć z racji na ograniczenia materialne stosunki polsko-luksemburskie w sferze bezpieczeństwa i obrony są znacznie mniej akcentowane, od kilku lat coraz bardziej widoczne stają się kontakty w zakresie współpracy w rozwoju wspomnianych już wcześniej technologii kosmicznych, w których Luksemburg planuje się wyspecjalizować. Już w 2018 roku Polska i Luksemburg zawarły porozumienie (MoU) w sprawie eksploracji i wykorzystania zasobów kosmicznych, wymiany informacji w tym zakresie oraz promocji

⁸⁶ Belgium and Poland aim for strong military cooperation, N-VA, 13.05.2025, [online:] <https://english.n-va.be/news/belgium-and-poland-aim-for-strong-military-cooperation>.

⁸⁷ M. Kapica, Belgia blisko kontraktu na produkcję komponentów do pocisków Amraam - wskazuje ambasador USA, Aktualności.be, 30.04.2026, [online:] <https://aktualnosci.be/2026/04/30/belgia-blisko-kontraktu-na-produkcje-komponentow-do-pociskow-amraam-wskazuje-ambasador-usa/>.

transparentnych i osadzonych w prawie międzynarodowym rozwiązań⁸⁸. Na chwilę obecną, mimo licznych spotkań i konferencji organizowanych między przedstawicielami życia politycznego i biznesu z obu państw, nie widać jednoznacznych wyników ówczesnych ustaleń (które miały raczej charakter deklaracji, aniżeli wiążących prawnie postanowień). Można jednak powiedzieć, że w sytuacji immobilizmu sfery publicznej, pewne działania dotyczące problematyki szeroko pojętego bezpieczeństwa dostrzegalne są w sferze prywatnej. Przykładowo, w lutym 2025 roku spółka Creotech Instruments SA podpisała umowę z luksemburskim Odysseus Space SA, w sprawie rozmów na temat rozwoju konstelacji satelitarnych, które mogłyby być również wykorzystywane przez klientów wojskowych⁸⁹.

6. Potencjał bazy przemysłu zbrojeniowego

Poza działaniami o charakterze operacyjnym, których skuteczne zaplanowanie i przeprowadzenie, pozwalające w pełni wykorzystać potencjał zaangażowanych stron oraz efekt skali generowany w ramach współpracy w formatach (sub)regionalnych i klastrowych, bardziej bezpośrednim i relatywnie łatwiejszym do zorganizowania wydaje się zaangażowanie przemysłu obronnego w ramach łączonych projektów, a także wymiany doświadczenia i technologii. Zważając na charakter sektora w państwach Beneluksu, tego rodzaju przedsięwzięcie pozwala na wykorzystanie istniejących już wcześniej platform dialogu – szczególnie bazujących na dwu- i wielostronnych forach biznesowych oraz aktywności izb handlowych – na rzecz zbliżenia producentów i środowiska badawczego zainteresowanych aktorów.

Przemysł obronny w krajach Beneluksu – podobnie jak przez wiele lata samo wojsko – charakteryzuje się brakiem zdolności produkcyjnych w zakresie broni ciężkiej, czy rozwiązań systemowych, ale oferuje broń lekką, amunicję, a także niszowe i wysoko wyspecjalizowane usługi, zarówno bezpośrednio gotowych do zastosowania w armii, jak i niezbędnych przy produkcji innych rodzajów uzbrojenia. Stąd też Belgia, Niderlandy i

⁸⁸ Luxembourg and the Republic of Poland agree to cooperate on space activities with particular focus on the exploration and utilization of space resources, The Luxembourg Government, 12.10.2018, [online:] https://gouvernement.lu/en/actualites/agenda.gouvernement2024+en+actualites+toutes_actualites+communiques+2018+10-octobre+12-schneider-poland-space.html.

⁸⁹ Polish-Luxembourg Partnership in Orbit, Creotech Instruments, 02.2025, [online:] <https://creotech.pl/news/polish-luxembourg-cooperation-in-orbit/>.

Luksemburg tradycyjnie nie produkowały większości wykorzystywanych przez siebie środków bojowych, ale nabywały je od partnerów oraz najbliższych sojuszników. Na uwagę zasługuje również charakter przemysłu obronnego w krajach Beneluksu, wyraźnie odmienny od sytuacji znanej z polskiego podwórka. Biorąc pod uwagę wieloletni niski poziom rozwoju polskiej bazy przemysłowej w tym zakresie, jak i również produkcję głównie na potrzeby własne, nasz kierunek nie był dotąd rozważany w ramach zakupów w państwach Beneluksu. Podobnie niekompatybilność polskich oczekiwań względem oferty Belgii, Niderlandów i Luksemburga, również wpłynęły na niskie zainteresowanie rozwiązaniami powstającymi na terytorium Beneluksu. Szczególnie zmiany zachodzące w przestrzeni międzynarodowej od 2022 roku i przymus zwiększenia europejskiej samowystarczalności, ale również coraz wyraźniejsze zachęty ze strony UE (w tym programy finansowe oraz środki optymalizujące nabywanie uzbrojenia wśród członków Wspólnoty i badania nad nowymi technologiami), mają szansę zmienić dotychczasowy bilans i zbliżyć do siebie interesy Warszawy, Brukseli, Hagi i Luksemburga.

Środowisko przemysłu obronnego na terytorium państw Beneluksu wyraźnie różni się od sytuacji znanej z Polski, bazując otwartości rynku, działalności małych i średnich przedsiębiorstw, a także start-upów wyspecjalizowanych w rozwiązaniach *high-tech* oraz *dual-use* (wiele z mniejszych firm – zwłaszcza w Niderlandach – zaczynało jako spółki cywilne). Podczas gdy Niderlandy i Luksemburg podążają dość tradycyjną ścieżką rozwoju narodowej bazy przemysłowej (działalność firm prywatnych, jednak całość strategii oraz plany rozwoju nadzorowane i wyznaczone przez państwo, polityka zakupowa i eksportowa w gestii rządu centralnego), Belgowie zmuszeni są radzić sobie ze skomplikowanym otoczeniem administracyjno-instytucjonalnym. W państwie przez wiele lat nie istniało jedno podejście w tym zakresie (pierwsza ogólnonarodowa strategia została wydana w 2021 roku⁹⁰), a kompetencje dzielone są między poziom federalny (odpowiedzialny za bezpieczeństwo i obronność w najbardziej ogólnym sensie) oraz

⁹⁰ Strategia została opracowana nie przez Ministerstwo Obrony (bądź też inne uprawnione podmioty na poziomie federalnym i/lub regionalnym/wspólnotowym, ale powiązany z armią oraz Królewską Akademią Wojskową think tank Królewski Wyższy Instytut na rzecz Bezpieczeństwa. Strategia sama w sobie jest bardzo skrótowa i ogólnikowa, wyznacza jednak obszary, w których Belgowie chcieliby szczególnie rozwijać przemysł obronny (m.in. rozwiązania cybernetyczne dla innych rodzajów sił zbrojnych, a także systemy autonomiczne dla marynarki wojennej). Więcej informacji – zob.: Defence, Industry and Research Strategy, Royal Higher Institute for Defence, Brussels 2021, [online:] <https://www.defence-institute.be/wp-content/uploads/2022/10/dirs-en.pdf>.

regionalny i wspólnotowy (uprawnienia z zakresu eksportu broni oraz polityki przemysłowej i handlowej)⁹¹.

Zgodnie z danymi SIPRI, zdecydowanie najważniejszymi partnerami w zakresie pozyskiwania uzbrojenia dla państw Beneluksu były kraje sąsiadujące (zwłaszcza Francja i Niemcy), ale również USA (jako sojusznik w ramach NATO oraz największy eksporter broni na świecie). Pod względem eksportowym dominowały nade wszystko państwa azjatyckie (Bliski i Daleki Wschód), a w przypadku Belgii również Ukraina (broń przekazana pod pełnoskalowym ataku Rosji w 2022 roku)⁹². Należy zaznaczyć, że zdecydowanej większości przypadków sprzedawanego uzbrojenia nie stanowią produkty nowe, powstałe w belgijskich, niderlandzkich, lub luksemburskich fabrykach, ale sprzęt z "drugiej ręki", uzyskany wcześniej od innych sojuszników. Dane SIPRI nie obejmują więc czołowych produktów eksportowych krajów Beneluksu, w tym zwłaszcza komponentów oraz licznych rozwiązań wspomagających (trafiających zazwyczaj do większych koncernów zbrojeniowych, dostarczających gotowe systemy), jak i również transferów dokonywanych z poziomu regionów w Belgii. Przez to widoczny obraz jest niepełny i ograniczony jedynie do porozumień między państwami. Spoglądając jednak ściśle na produkcję i zdolności lokalne, należy wyróżnić następujące elementy oferty państw Beneluksu:

- 1) Belgia - różnice w zakresie funkcjonowania przemysłu obronnego między Flandrią i Walonią - na północy kraju dominują małe i średnie przedsiębiorstwa wyspecjalizowane w zaawansowanych systemach wspomagających, sensorach oraz technologiach *dual use*, podczas gdy na południu prym wiodą większe spółki, zajmujące się produkcją amunicji, broni lekkiej (w szczególności FN Herstal, MECAR) oraz rozwijające ekspertyzę w technologiach kosmicznych.
- 2) Niderlandy - specjalizacja w zakresie zaawansowanych technologicznie systemów operacyjnych i systemów wspierających, integrujących narzędzia oparte na sztucznej inteligencji, produkcja sensorów, innowacje sektora kosmicznego (głównie w zakresie obserwacji i gromadzenia danych), badania nad technologiami

⁹¹ O. de France, L. Mampaey, D. Zandee, Defence Industrial Policy in Belgium and the Netherlands, Armament Industry European Research Group, 10.2016, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/10/ARES_2016_10_07_Defence_Industrial_Policy_Belgium_PolicyPaper.pdf.

⁹² Arms transfers database, SIPRI, [online:] <https://armstransfers.sipri.org/ArmsTransfer/TransferData/transferResults?logic=on>.

kwantowymi i inteligentnymi materiałami, sektor stocznioowy (Damen Naval Shipyard, dostarczający większość platform dla marynarki wojennej Niderlandów).

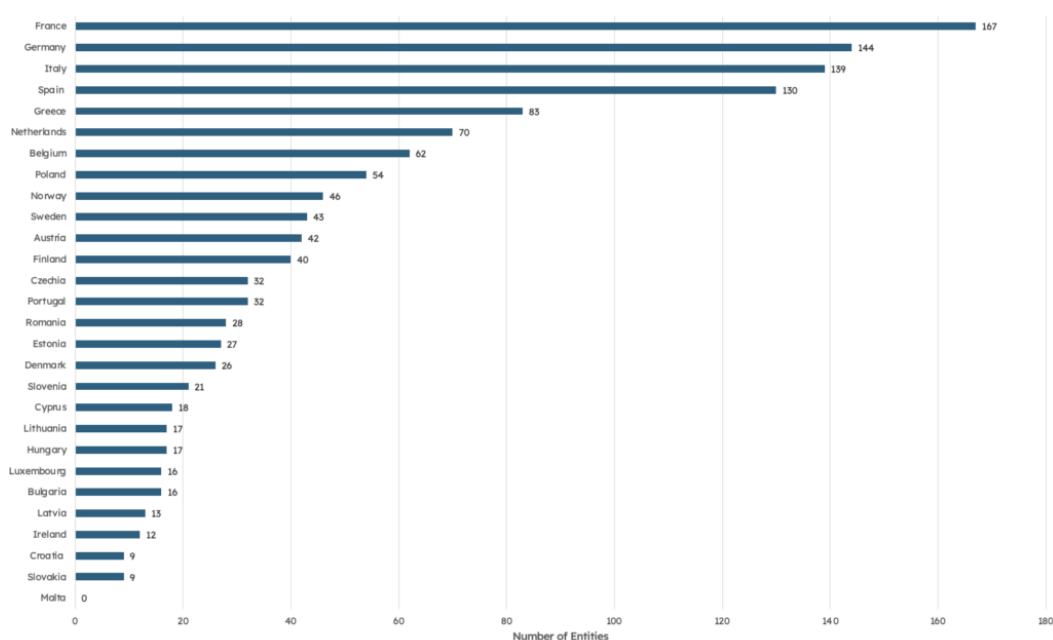
- 3) Luksemburg - zaangażowanie w wykorzystanie "niszy" w zakresie rozwoju technologii kosmicznych⁹³.

Wieloletnia polityka zaopatrzenia armii w krajach Beneluksu opierała się na współpracy z sojusznikami, zakupach zagranicznych, a także wspólnym pozyskiwaniem części sprzętu oraz jego współdzieleniem w ramach międzynarodowych partnerstw. Produkcja rodzima nastawiona była przede wszystkim na komponenty wspierające, zwłaszcza pod kątem rozwoju zaawansowanych technologicznie podsystemów optycznych, sensorów, oprogramowania, bądź wykorzystania sztucznej inteligencji. Radykalnym przykładem tego nastawienia były Niderlandy, uprawiające politykę "off the shelf unless", zakładającą dążenie do pozyskiwania gotowych już produktów (zakupy w pełni wyposażonych i gotowych do użycia systemów), co odbywało się w szczególności poza Europą (głównie z USA). Z perspektywy państw Beneluksu zdobycie zdolności produkcyjnych w obszarze broni ciężkiej było w zasadzie zbędne (oparcie się na zaopatrzeniu dostarczonym przez czołowych partnerów, jak i chęć promocji strategii pooling & sharing), podczas gdy priorytetowe znaczenie miało zaangażowanie w wojskowe innowacje technologiczne. Belgia i Niderlandy należą do grona najważniejszych odbiorców środków z EDF, nacisk na R&D jest wyraźnie uwypuklony w narodowych strategiach bezpieczeństwa oraz rozwoju wojskowej bazy przemysłowej⁹⁴. Istotną rolę w tym zakresie odgrywa wsparcie rozbudowy Europejskiej Bazy Technologiczno-

⁹³ Więcej informacji - zob.: O. de France et al., Defence Industrial Policy in Belgium and the Netherlands, Armament Industry European Research Group, 10.2016, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2016/10/ARES_2016_10_07_Defence_Industrial_Policy_Belgium_PolicyPaper.pdf.

⁹⁴ Zgodnie z belgijską *Defence, Industry and Research Strategy* z 2021 roku, państwo dąży do znacznego rozwinięcia współpracy sektora wojskowego z jednostkami badawczymi, rozwijając zwłaszcza rozwiązania w obszarze cyberbezpieczeństwa (w tym wykorzystania cyfrowych innowacji w armii lądowej, lotnictwie i marynarce wojennej) oraz wsparcia budowy zaawansowanego ekosystemu partnerstw militarno-cywilnych. Podobne założenia wyłaniają się z niderlandzkiego *Defence Strategy for Industry and Innovation* (opublikowana w 2025 roku), która także promuje tworzenie nowych partnerstw na rzecz budowy środowiska opartego na wiedzy. Więcej informacji - zob.: Defence, Industry and Research Strategy, Royal Higher Institute for Defence, Brussels 2021, [online:] <https://www.defence-institute.be/wp-content/uploads/2022/10/dirs-en.pdf>; Defence Strategy for Industry and Innovation 2025-2029, Ministry of Defence, The Hague 2025, [online:] <https://english.defensie.nl/site/binaries/site-content/collections/documents/2025/04/04/defence-strategy-for-industry-and-innovation-2025-2029/Defence+Strategy+for+Industry+and+Innovation+%28D-SII%29+2025-2029+EN.pdf>.

Przemysłowej w dziedzinie Obronności (European Defence Technological and Industrial Base, EDTIB), co wynika z jednej strony z pryncypialnych założeń polityki zagranicznej (zaangażowanie we współpracę multilateralną, zwłaszcza po stronie belgijskiej)⁹⁵, a z drugiej z kolei ma w sobie silny komponent pragmatyczny (projekty unijne jako zachęta dla umacniania własnego potencjału RTD&I (*Research, Development, Technology and Innovation*), możliwość łączenia lokalnych producentów z krajów Beneluxu z większymi spółkami, wykorzystującymi ich podsystemy we własnych produktach). W obliczu rosnącej niepewności względem zaangażowania USA w bezpieczeństwo europejskie, jak i również spadającej wiarygodności wynikającej z wieloletnich zaniedbań na polu polityki bezpieczeństwa i obrony, Belgia i Niderlandy zdecydowały się także skupiać większą uwagę na wykorzystywaniu forów unijnych dla propagowania wspólnych zakupów (zgodnie z niderlandzką filozofią *buying together with partners unless*) i wymiany środków utrzymania wybranych platform (zwłaszcza w ramach marynarki wojennej i lotnictwa)⁹⁶.

Państwa korzystające ze środków w ramach EDF w latach 2021-2024.

Źródło: Vrije Universiteit Brussel

⁹⁵ A.Mattelaer, What Future European Defence and Technological Industrial Basis Do We Want/Need?, rment Industry European Research Group, 12.2023, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2023/12/ARES_2023_12_90_EDTIB_Belgium_Comment.pdf.

⁹⁶ Za przykłady służyć tutaj mogą wspólne (dzielone pomiędzy Belgią i Niderlandami) wielozadaniowe fregaty oraz niszczyciele min, obsługiwane w obrębie BeNeSam, ale także wymiana doświadczenia, wiedzy i środków zaopatrzenia/utrzymania między europejskimi państwami, które zakupiły F-35. Więcej informacji - zob.: D. Zandee, What Are the Main Drivers..., op. cit.

Widoczny jest także wzrost świadomości rozwijania rodzimych przemysłów nie tylko w celu sprzedaży produktów na zewnątrz (dotychczas ok. 50% produkcji Niderlandów i aż ok. 90% produkcji Belgii przeznaczane było na eksport)⁹⁷, lecz również na rzecz doposażenia własnej armii. Coraz większa część z rosnących wydatków na obronność jest lokowana u rodzimych producentów, których zachęca się do tworzenia rozwiązań dostosowanych bezpośrednio do potrzeb narodowych sił zbrojnych. Przykładowo, w listopadzie 2023 roku rząd Belgii zawarł porozumienie o wartości 1.7 mld EUR z władzami FN Herstal, zgodnie z którym spółka ma dostarczać amunicję dla belgijskiego wojska przez następne 20 lat. Podobne kroki podejmowane są również w Niderlandach. Na mocy porozumienia ze Szwecją w 2024 roku, na terenie Niderlandów (i przy udziale wielu lokalnych firm) mają zostać wyprodukowane bojowe wozy piechoty CV90, które trafią następnie do Ukrainy⁹⁸. Firmy z Niderlandów są także coraz silniej zaangażowane w produkcję dronów na potrzeby narodowe oraz zaopatrujące front w Ukrainie⁹⁹.

Zważywszy na odmienną logikę sektora przemysłu obronnego, jak i różnice w strategiach jego rozwoju (niszowe i zaawansowane technologicznie rozwiązania na eksport w krajach Beneluksu, a bardziej klasyczne platformy obrony terytorialnej i broń ciężka na użytek własnych sił zbrojnych w Polsce), współpraca na tym polu nie była nigdy zaawansowana, a do niedawna zainteresowanie Belgii, Niderlandów czy Luksemburga nabyciem polskich produktów w zasadzie nieobecne. Aktualnie, pomimo dynamicznych reform w ramach armii państw Beneluksu, polskie systemy zdają się ponownie nie być na tyle atrakcyjne (poza umową o zakupie Piorunów z Belgią jak dotąd nic nie wskazuje, aby którekolwiek z omawianych krajów planowało pozyskanie nowej broni w Polsce), a wzrok decydentów w Brukseli, Hadze i Luksemburgu kieruje się raczej w stronę tradycyjnie najbliższych im partnerów, czyli Niemiec, Francji, Szwecji czy Wielkiej Brytanii. Jednak

⁹⁷ D. Zandee, Armament and Transatlantic Relationships. The Dutch Perspective, Armament Industry European Research Group, 10.2019, [online:] https://www.iris-france.org/wp-content/uploads/2019/10/ARES_2019_10_43_Transatlantic_Relationship_Netherlands_Comment.pdf; Belgian Defence, Belgian Trade Agency, 10.2024, [online:] https://abh-ace.be/sites/default/files/News/2024/Landen_en_statistieken/Paper%20BELGIAN%20DEFENCE.pdf.

⁹⁸ R. Ruitenbergh, Netherlands to supply first Dutch-built CV90 IFVs to Ukraine in 2026, Defense News, 12.06.2024, [online:] <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/06/12/netherlands-to-supply-first-dutch-built-cv90-ifvs-to-ukraine-in-2026/>.

⁹⁹ Netherlands launches production of drones, military systems for its armed forces, Ukraine, Ukrinform, 07.10.2025, [online:] <https://www.ukrinform.net/rubric-ato/4044914-netherlands-launches-production-of-drones-military-systems-for-its-armed-forces-ukraine.html>.

wbrew pozorom, to właśnie obszar przemysłu stanowi prawdopodobnie najbardziej obiecującą platformę dla pogłębienia współpracy, szczególnie dzięki możliwości wykorzystania istniejących już ekosystemów powiązań (znacznie bardziej elastycznych niż w przypadku tradycyjnych projektów zakładających zaangażowanie wojska) - zarówno w ramach UE, jak i bilateralnych stosunków gospodarczych. Podmioty z Polski (a także państw jej sąsiedztwa) oraz krajów Beneluksu, posiadają doświadczenie w zakresie wspólnych projektów rozwijających nowe technologie militarne, zwłaszcza w ramach wsparcia finansowego oferowanego przez EDF. Biorąc pod uwagę polskie ambicje związane z pozyskiwaniem innowacyjnych zdolności produkcyjnych, działanie na rzecz pogłębiania partnerstwa ze spółkami oraz ośrodkami badawczymi z Belgii, Niderlandów czy Luksemburga, powinno stanowić priorytetowy obszar działań krajowej bazy przemysłu zbrojeniowego. Pomimo widocznych w ostatnich latach postępów w kontekście włączania firm prywatnych oraz *start-upów* w rozwój rodzimej produkcji uzbrojenia i badania wdrożeniowe, ich pozycja (przede wszystkim w przetargach oraz dostępie do finansowania) wciąż jest trudniejsza niż spółek państwowych, a kompleksowy ekosystem współpracy cywilno-militarnej czy produkcji *dual-use* jeszcze praktycznie nie istnieje. Niemniej, to właśnie często mniejsze firmy są w stanie skuteczniej wdrożyć na rynek innowacyjne produkty, redefiniujące współczesne pole walki (co pokazał m.in. przykład wykorzystania systemów bezzałogowych podczas wojny w Ukrainie). Doświadczenie polskich producentów wynikające z bliskości bezpośredniego zagrożenia, a także kontaktów z przemysłem ukraińskim, stanowią istotny atut, czyniących z nas cennych partnerów dla aktorów z Europy Zachodniej. Z kolei rozwijane już od lat środowisko badawcze związane z technologiami wojskowymi oraz podwójnego zastosowania, otwarte na zagraniczną współpracę, może służyć jako nowe pole ekspansji dla rozwiązań tworzonych w Polsce (w ramach partnerstw międzynarodowych). Spoglądając na retoryczne deklaracje pogłębienia kooperacji wojskowej między Polską, Belgią i Niderlandami, kolejnym etapem - wychodzącym poza ścisłe zaangażowanie szefów rządów, ministrów spraw zagranicznych i ministrów obrony - powinny być rozmowy na temat rozszerzania i tak dość zaawansowanej już współpracy gospodarcze na obszary potencjalnego użytku militarnego. Instytucjami, które mogą odegrać w tym miejscu kluczową rolę, są prężnie działające po obu stronach izby handlowe i biznesowe. Chociaż zainteresowanie państw Beneluksu nabywaniem polskich platform jest znacznie mniejsze, podobnie i Polska dotychczas nie wykazywała większych zamiarów zakupu

bronii belgijskiej lub niderlandzkiej, utrzymanie kontaktów między kluczowymi większymi przedsiębiorstwami jest niezbędne. Szczególne korzyści może tutaj przynieść zwiększone zaangażowanie w ramach przemysłu tworzącego rozwiązania dla marynarki wojennej, zwłaszcza w zakresie nowoczesnych rozwiązań związanych z wykrywaniem i niszczeniem min (gdzie Benelux wykazuje znaczącą ekspertyzę).

7. Wnioski i rekomendacje

W swojej analizie potencjału współpracy polsko-niderlandzkiej, powstałej przy okazji projektu General Maczek Dialogues w 2025 roku, Adam Balcer i Tony van der Togt podkreślają pozytywne rezultaty oraz przyszłe perspektywy współpracy polsko-niderlandzkiej, m.in. w zakresie wsparcia Ukrainy, wzmacniania bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO czy usytuowania jako potencjalnych bliskich partnerów USA (z racji na historycznie silną orientację atlantycką w polityce zagranicznej)¹⁰⁰. Faktycznie, ze wszystkich państw Beneluxu to właśnie Niderlandy wyłaniają się jako potencjalnie najbardziej ambitny i zaangażowany aktor, jednak możliwości oferowane przez Belgię i Luksemburg również nie powinny być pomijane – w szczególności na polu politycznym, w tym zwłaszcza kształtowania wspólnej percepcji zagrożeń oraz dobrych praktyk. Państwa Beneluxu znajdują się obecnie w specyficznej sytuacji dynamicznych zmian polityki bezpieczeństwa i obrony, podyktowanych koniecznością przezwyciężenia negatywnych skutków wieloletnich zaniedbań w tej dziedzinie. Zwłaszcza Belgia i Niderlandy zaczęły aktywnie modernizować swoje wojska poprzez ambitną politykę zakupową oraz zmiany strukturalne (wnp. wprowadzenie ochotniczej służby, zmiana podejścia do emerytur i polityki zatrudnienia), jednak mimo widocznych postępów (potwierdzonych nabywaniem kolejnych platform, jak i wyraźnie rosnącym budżetem obronnym) ścieżka do zapewnienia pełnej operacyjności i gotowości, a także odzyskania wiarygodności wśród sojuszników może zająć wiele czasu i wymagać będzie konsekwencji w dążeniu do celu oraz zwiększonego zaangażowania w inicjatywy NATO i UE. Kluczowym dla państw Beneluxu będzie rozwijanie i pogłębianie istniejących już partnerstw (w ramach Unii Beneluxu, z krajami sąsiednimi), ale także poszukiwanie potencjalnych nowych obszarów współpracy,

¹⁰⁰ A.Balcer, T. van der Togt, We shall maintain: the Netherlands and Poland facing European and Transatlantic challenges together, College of Eastern Europe in Wrocław – Clingendael Institute, 05.2025, [online:] <https://www.kew.org.pl/wp-content/uploads/2025/03/We-shall-maintain-01-05-2025.pdf>.

zwłaszcza na polu wymiany dobrych praktyk, ćwiczeń, wspólnych misji na obszarze Europy oraz rozwoju bazy przemysłowej. Doświadczona kilkunastoma latami modernizacji sił zbrojnych, a także koniecznością bezpośredniego mierzenia się z zagrożeniami wynikającymi z toczącą się w Ukrainie wojną, Polska może stać się kolejnym strategicznym partnerem dla państw Beneluksu i najważniejszym punktem odniesienia w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Bazując na informacjach przywołanych w poprzednich fragmentach, poniżej przedstawiono szereg rekomendacji, które oferują mapę drogową oraz identyfikują najbardziej obiecujące obszary współpracy na linii Polska-Beneluks.

1. Wykorzystanie istniejącej architektury partnerstw i poszukiwanie nowych kanałów komunikacji - pomimo, iż stosunki Polski i państw Beneluksu na polu bezpieczeństwa i obrony nie należały nigdy do zaawansowanych, kanały istniejące zarówno w tej dziedzinie, jak i innych (szczególnie w ramach relacji gospodarczych), stanowią wartościowy "punkt startowy" dla pogłębiania partnerstwa. Polska, Belgia, Niderlandy i Luksemburg współpracowały dotychczas zwłaszcza w ramach projektów PESCO oraz EDF, działając na rzecz budowy synergii między siłami zbrojnymi państw UE, a także rozwijając sektor R&D. Podobnie w ramach NATO zauważalne jest coraz wyraźniejsze zainteresowanie krajów Beneluksu w aktywnym zaangażowaniu się w umacnianie bezpieczeństwa flanki wschodniej (czy to w ramach *Air Policing* czy ochrony podwodnej infrastruktury krytycznej Morza Bałtyckiego). Polska powinna wykorzystać te platformy, promując się jako wiarygodny partner o szerokim doświadczeniu w zakresie modernizacji sił zbrojnych, budowy narodowej bazy przemysłowej, odporności w obliczu zagrożeń hybrydowych czy rozeznaniu w sytuacji polityczno-kulturowej państw sąsiedztwa UE/NATO (kraje Partnerstwa Wschodniego). Zwłaszcza w sektorze przemysłu obronnego, charakter środowiska firm zajmujących się produkcją technologii i (pod)systemów wykorzystania wojskowego (lub dual-use) stanowi pozytywny wzór, ale też kierunek potencjalnych inwestycji i partnerstw stale rosnącego polskiego sektora prywatnych przedsiębiorstw na rynku zbrojeniowym. Na terytorium Polski i Beneluksu już od wielu lat funkcjonują instytucje aktywnie zaangażowane w zacieśnianie bilateralnych stosunków gospodarczych (izby handlowe oraz biznesowe), a ich doświadczenie może pomóc w budowie nowych sieci porozumień między prywatnymi przedsiębiorstwami i start-upami z obszaru

obronności/dual use technologies. Podobnie inne jednostki, takie jak ośrodki akademickie (uniwersytety, centra badawcze), coraz silniej angażujące się w rozwijanie innowacji dla sektora bezpieczeństwa, kultywują stałą współpracę z odpowiednikami po stronie Beneluksu (m.in. w ramach europejskich projektów, konsorcjów i sieci badawczych, grantów, wymian dla pracowników naukowych, czy też na mocy umów bilateralnych), która to może zostać poszerzona i stanowić podstawę dla rozwiązań wdrażanych następnie w konkretnych produktach. Należy mieć również na uwadze, iż sukces współpracy opiera się także na społecznej gotowości jej akceptacji oraz spójności w zakresie postrzegania głównych celów i wyzwań stojących przed współpracującymi aktorami – decyzje w sprawie polityki obronnej mają jednak charakter polityczny, a zarówno klasa polityczna, jak i wyborcy muszą być przekonani, że dany format kooperacji będzie korzystny z punktu widzenia żywotnych interesów państwa. Stąd też pójście z kierunku zbliżenia środowisk akademickich i eksperckich oferuje także zdolność do kształtowania perspektywy na aktualne wyzwania bezpieczeństwa kontynentu, zgodnie z priorytetami i wizją strategiczną polskiej polityki bezpieczeństwa, potencjalnie przybliżając kultury intelektualne związane z bezpieczeństwem po obu stronach. Szczególnie analiza debaty w ramach belgijskich i niderlandzkich think tanków (takich jak Egmont Institute czy Clingendael Institute) pokazuje rosnącą świadomość konieczności budowy narodowego potencjału obronnego oraz aktywnego włączenia się w działania na rzecz zwalczania zagrożeń hybrydowych, przy częstym korzystnym spojrzeniu na Polskę i inne państwa wschodniej flanki jako pozytywnych przykładów w umacnianiu europejskiego bezpieczeństwa i wiarygodnych sojuszników. Istotną rolę mogłyby tutaj odegrać polskie ośrodki analityczne (takie jak Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, czy sama Fundacja Kazimierza Pułaskiego), angażując się w budowanie nowych sieci dialogu z jednostkami w państwach Beneluksu (w ramach konferencji, spotkań zamkniętych, seminariów, wizyt studyjnych, itp.).

2. Rozpoznanie wspólnych celów – aktualnie wspólnym celem dla Polski oraz państw Beneluksu powinno stać się działanie na rzecz wzmocnienia potencjału obronnego Europy, szczególnie poprzez kultywowanie spójności, gotowości, synergii między siłami zbrojnymi krajów UE, efektywnej wymiany informacji oraz wojskowej mobilności. Ostatni z przypadków pokazuje, że Polska, we współpracy z

Niderlandami, jest w stanie rozwijać ambitny i potrzebny z punktu widzenia zdolności taktycznych NATO projekt. Jego waga i potencjał czynią go również możliwym "punktem startowym" dla poszerzenia zakresu współpracy z państwami Beneluksu. W tym konkretnym aspekcie istotnym krokiem powinno być pełne włączenie Belgii, jako kraju, w których znajduje się krytyczny z punktu widzenia logistyki wojskowej oraz dostaw uzbrojenia port w Antwerpii. Bezpieczeństwo portów może stać się również istotnym elementem partnerstwa Beneluks-Polska, bazując na doświadczeniach Niderlandów i Belgii jako kluczowych hubów europejskiego systemu logistycznego, a także polskich starań na rzecz odporności i bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej. W tym celu nasz kraj mógłby działać na rzecz zwiększenia zaangażowania Brukseli i Hagi w operacje i inicjatywy związane z bezpieczeństwem Morza Bałtyckiego, korzystając szczególnie ze specjalizacji BeNeSam w zakresie wykrywania i niszczenia min oraz posiadanych przez oba państwa zaawansowanych systemów. Jak podkreślają również raporty powstałe jako podsumowanie formatu General Maczek Dialogues, Polska i Niderlandy znajdują się w unikalnej pozycji dla utrzymywania bliskich i konstruktywnych relacji ze Stanami Zjednoczonymi, działając na rzecz utrzymania zaangażowania amerykańskich sił zbrojnych w bezpieczeństwo Europy, a także pielęgnując dialog polityczny i stając się europejskimi "ambasadorami" spraw europejskich względem sojusznika po drugiej stronie Atlantyku, w szczególności w realiach znaczących wahań i niepewności względem decyzji administracji Donalda Trumpa. Dla państw Beneluksu z kolei priorytetem jest szybkie i efektywne wzmocnienie tradycyjnych filarów obrony państwa, co odbywa się nie tylko poprzez zakupy nowego wyposażenia, ale także planowanie, ocenę istniejących praktyk oraz konsultacje z partnerami. Polska może aktywnie działać w tym obszarze, dzieląc się z Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem własnymi doświadczeniami i schematami postępowania, pomagając w dostosowaniu ich do realiów strategicznych Europy Zachodniej. Ostatnią z ambicji jest skuteczniejsze przygotowanie do mierzenia się z zagrożeniami hybrydowymi, w szczególności w zakresie ochrony infrastruktury oraz odporności na zewnętrzne manipulacje, sabotaże, ataki cybernetyczne i dezinformację oraz wszelkie potencjalne wymiary wojny kognitywnej. Zeszłoroczne incydenty z wykorzystaniem dronów wykazały, że państwa Beneluksu (zwłaszcza Belgia, znajdująca się w newralgicznej pozycji

jako kraj goszczący instytucje unijne oraz główną kwaterę NATO) nie są wciąż gotowe do ich odpierania, a także radzenia sobie z komunikacją i przepływem informacji. Doświadczenie Polski w tym zakresie może być szczególnie cenne, podczas gdy ekspertyza krajów Beneluksu w zakresie cyberbezpieczeństwa i rozwiązań cyfrowych (zwłaszcza technologii dual use) oferuje nowe instrumenty wykrywania i zwalczania zagrożeń.

3. Wzmocnienie formy klastrowej - działanie to stanowić może z jednej strony najmocniejszy segment współpracy na linii Polska-Beneluks, z drugiej z kolei wydaje się zdecydowanie najtrudniejsze do wykonania w praktyce. Jak podkreśla European Union Institute for Strategic Studies, wartość dodana klastrowi leży nade wszystko w ułatwieniu kooperacji w zakresie zbrojeń (mniejsze przeszkody natury formalnej, wspólna produkcja uzbrojenia, *pooling & sharing*), rozwijaniu interoperacyjności i specjalizacji w ramach systemu bezpieczeństwa europejskiego, praktycznym podejściu do budowy zdolności operacyjnych i rozwiązywania lokalnych wyzwań dla bezpieczeństwa/realizacji lokalnych misji oraz względnej elastyczności (formaty te zwykle nie są tak sformalizowane). Niemniej, budowa podobnej, silniejszej sieci powiązań między Polską a Belgią, Niderlandami i Luksemburgiem może stanowić wyzwanie przede wszystkim dlatego, że państwa te są już zaangażowane znacznie głębiej w inne formy klastrowe, a dotychczasowa współpraca w tym wymiarze miała raczej charakter poboczny i była jedynie wypadkową większych projektów w ramach UE/NATO, a nie wynikiem silnej woli politycznej i potrzeb którejkolwiek ze stron. Szansą na zmianę tej sytuacji jest silniejsze oparcie się na ofercie Unia (zwłaszcza PESCO, ale aktualnie również m.in. wykorzystanie możliwości oferowanych przez fundusze z instrumentu SAFE dla rozwinięcia kontaktów między przedstawicielami sektora przemysłu obronnego). Na korzyść ewentualnego pogłębienia stosunków w ramach polityki bezpieczeństwa i obrony służy możliwość dość swobodnego dostosowywania celów i zakresu współpracy w ramach klastrowi do potrzeb uczestników, niemniej wymaga to przede wszystkim woli politycznej, utworzenia nowych kanałów komunikacji (czy też dostosowania już istniejących) na poziomie ministerialnym oraz w ramach dowództwa sił zbrojnych. Intensyfikacja zaangażowania krajów Beneluksu w bezpieczeństwo wschodniej flanki oraz Bałtyku, jak i zapowiedzi oraz wyraźne kroki w kierunku pogłębiania partnerstwa między Polską i Niderlandami

oraz Polską i Belgią, stanowią sygnał rosnącej świadomości obu stron w zakresie budowania pomostów między Europą Środkowo-Wschodnią a Europą Zachodnią oraz korzyści wspólnych projektów dla europejskiego bezpieczeństwa, jednak na formalne wyniki jesteśmy zmuszeni wciąż poczekać. Już teraz najbardziej optymalnymi kierunkami współpracy wydają się dzielenie kompetencjami w zakresie budowy nowoczesnych sił lądowych (które w państwach Beneluksu są w stanie głębokiej modernizacji, po wielu latach zaniedbania) oraz ćwiczenia oraz utrzymanie floty F-35 (którą Polska dopiero co otrzymała, Belgia i Niderlandy mają już za to doświadczenie w użytkowaniu tej generacji myśliwców). Spore szanse oferuje też nisza dronowa, której rozwój stanowi priorytet dla całej Unii i NATO. Integracja państw Beneluksu w ramach klastrów jest także wartościowym wzorem dla działań, które mogą zostać podjęte w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, łącząc unikalne doświadczenia regionu oraz przygotowanie obronne z innowacyjnym podejściem do zarządzania ryzykami, zagrożeniami hybrydowymi oraz promocji silnego filaru europejskiego NATO. Wymiana dobrych praktyk oraz ekspertyzy zdaje się mieć w tym miejscu zdecydowanie najwyższy potencjał, działając dwustronnie - umacniając regionalny klaster wschodniej flanki NATO, a także budując sieci porozumienia i transferu wiedzy między obszarem Beneluksu a Polską i jej sąsiedztwem (tym samym tworząc synergię wykraczającą ponad podziały regionalne).

Patrząc jednak z drugiej strony, nie należy przeceniać możliwości współpracy między Polską a państwami Beneluksu - czy to na poziomie bilateralnym, czy też szerszych formatów angażujących inne kraje w ramach wspomnianych już wcześniej klastrów czy forów minilateralnych. Z racji na doświadczenia historyczne, usytuowanie geograficzne, już funkcjonujące partnerstwa, czy też same cele strategiczne obu stron, wspólne inicjatywy, chociaż cenne, nigdy nie osiągną statusu priorytetowego dla żadnej ze stron. Naczelna uwaga Polski powinna się w szczególności koncentrować na silnej współpracy regionalnej, utrzymaniu obecności sojuszniczej w regionie (w tym wspomnianych już wojsk amerykańskich), aktywnym partnerstwie z europejskimi "mocarstwami atomowymi" (Francja i Wielka Brytania) oraz dbaniem o utrzymanie spójności, gotowości, odporności i sprawnego przepływu informacji europejskiego filaru NATO. W przypadku ostatniego z priorytetów, to jednak właśnie budowanie sieci mniejszych współprac (klastrów) oraz wymiana dobrych działań mogą jako czynnik motywujący, działając na

rzecz pobudzenia współpracy Polski z mniejszymi partnerami i wyznaczania nowych standardów - w tym właśnie z państwami Beneluxu.

Autor: Wiktoria Barteczko, Stażystka w Programie Bezpieczeństwo Międzynarodowe i Obronność Fundacji im. Kazimierza Pułaskiego